

Q. D. B. V.
DISSERTATIO MEDICO-IVRIDICA
DE

1726 28
26

PHILTRIS
RITE
EXAMINANDIS ET DIIVDICANDIS
Von

Siebes = Fräncken

QVAM
PRAESIDE
**CHRISTIANO GODOFR.
STENTZELIO**

TORGAVIENSI
PHILOSOPHIAE ET MEDICINAE DOCTORE
NEC NON FACVLTATIS MEDICAE
IN ACADEMIA VITTEMBERGENSI
ASSESSORE

DIE DECEMBRIS XVII. ANNI c1o 1726 XXVI.

ERVDITORVM EXPONIT DISQVISITIONI
IOANNES FRIDERICVS WOLFFIVS
VITTEMBERGENSIS
LIBERAL. ARTIVM MAGISTER
ET I. V. CANDIDATVS.

VITTEMBERGAE LITERIS VIDVAE GERDESIAE,



DISSECTATIO DE ...

PHILIPPO ...

EXAMINANDUS DE ...

... ..

CHRISTIANO ...
STEFANUS ...

... ..
... ..
... ..
... ..

IOANNES FRIDERICUS ...

... ..
... ..
... ..



Q. D. B. V.

DISSERTATIO MEDICO - JURIDICA

DE

PHILTRIS

RITE

EXAMINANDIS ET DIVIDICANDIS.

I.



ubius dubia hinc inde agitatus
mente uarias autorum de con-
iugio, illud tam suadentium
quam disuadentium sententi-
as examinans, cui me affoci-
em parti, difficulter reperio.
Certè, si plurima, quae matri-
monium comitantur & sequun-

Matrimo-
nium repu-
diatur.

tur incommoda, mecum perpendo, non audeo alicui,
praecipue literato, autor suaeforque idem ineundi esse ;

A 2

habet

habet enim coniugium maxime graues atque innumeras molestias, quae, Sisyphii instar lapidis, mentem corpusque nulla data mora exagitant es eneruant, & maximas literatis in studiorum progressu, ipsoque diuino cultu, remoras ponunt. In harum disquisitione nimis sane curiosus uidetur fuisse ERYTHRAEVS, qui *Pinacoth. II. n. 35. p. 114.* Philosopho nihil minus conuenire, asserit, quam connubium. His maxime fauet sententia AVGVSTINI, *lib. 1. Soliloq. cap. 10.* non erubescens affirmare, ipsum matrimonium, ceu rem uiro sapienti incongruam, esse repudiandum. Et quare multum detineo, in recensendis aliorum de hac re testimoniis, cum eandem satis perspicue a Paulo in sacro traditam codice reperiamus, qui caelibem colens uitam *Epist. ad Corinth. I. c. 7. u. 7. & 8.* sic nos de uitando admonet matrimonio: *θέλω γάρ πάντας ἀνδρῶνες εἶναι ὡς ἔμαυτὸν λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις ἢ τοῖς Χήραις, καλὸν αὐτοῖς εἶναι, ἐὰν μείνωσιν ὡς καὶ γὰρ. Elegantem quoque huius rei rationem, allegato dictae epistolae capite *uers. 32.* sequentibus reddit: *ὁ ἀγαμμεριμῶν τὰ τῆ Κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ κυρίῳ· ὁ δὲ γαμήσις μεριμῶν τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναίκι.* Prout uero, e commemoratis Pauli uerbis, Papisticis occoecati erroribus demonstrare satagunt, ipsis clericis coniugium esse interdictum, sic eosdem longe a uero aberrare, quiuis perspiciet, qui totum, quod iam allegauimus caput, perlegit; uersu enim nono perspicuis demonstrat uerbis, quod illis, qui dono continentiae destituuntur, matrimonium competat: *εἰ δὲ ἐν ἐγκρατεύονται, inquit ille, γαμησάτωσαν, κρείσσον γάρ ἐστι γαμήσαι, ἢ πρῆσθαι.* Enim uero quis uegeta*

Testimoniis & rationibus confirmatur,

Coniugium necessarium atque utile.

RITE EXAMINANDIS ET DIIVDICANDIS. 5

uegeta & naturali genitalium constitutione partium
 praeditus, omnibus ueneri stimuli amoris se immu-
 nem uenditare potest? Sane, nec *Samsone fortior*, ut
 D. HIERONYMI uerbis utar, nec *Dauidae sanctior*, nec
Salomone poteris esse sapientior, mulierum tamen amore ca-
 pti sunt. Est etenim amor communissimus affectuum,
 omnium implantatus animalium, praecipue hominum
 generi; ἔστιν ὁ ἔρως, ait PLATO *Sympos.* ἐμφυτος ἀνθρώ-
 ποις, καὶ τῆς ἀρχαίας φύσεως συναγωγῆς. Vnde uni-
 uersi Conditor mundi diuersa utriusque sexui indidit or-
 gana genitalia, quae, accedentibus pubertatis annis, a
 succorum dictas alluentium & rigantium partes exsti-
 mulata, utrumque sexum celebrando aptum amori
 reddunt. Hinc, cum mas ad delendas lasciuu com-
 motiones amoris se solum imparem deprehendat, uo-
 luptatis sociam, & uice uersa foemina socium quaerit.
 Idem bene perspectum cognitumque habuit ARISTO-
 TELES, sequentia *Ethic. I. ad Nicomachum* afferens:
 ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ Φιλία δοκεῖ κατὰ φύσιν ὑπάρχειν ἀνθρώ-
 πῳ· γὰρ τῇ φύσει συνδιακίμων μᾶλλον ἢ πολυτικόν, καὶ
 ὄσῳ πρότερον καὶ ἀναγκαιότερον οἰκῆον πόλεως. Cum
 itaque quemuis ueneri illecebrae amoris, qui decen-
 ti, nec infirma, corporis gaudet dispositione, sollicitent,
 coniugium utique nulli esse dissuadendum, quiuis, nisi
 mera scatens impuritate & scelere, mecum affirmabit.
 Licet enim multis aerumnis & calamitatibus sit onu-
 stum, plurimi tamen commodi maximique gaudii &
 solatii non omnino expers est; hoc optime nouit
Mimmermus apud STOBAEVM Orat. 63. hunc in mo-
 dum loquens: τίς ὁ βίος, τί δὲ τετηνόν ἄτερ χρυσῆς
 οἰφροδίτης τετηνίην ὅτε μοῖ μῆκέτι ταῦτα μέλει. Et

Argumen-
 ta antecede-
 dens pro-
 bantia.



PLUTARCHVS in *Connub. Praecepti.* *Θάλαμον εὐταξίαις διδασκαλείον* appellans, consentientem cum *Hierocle* apud *STOBAEVM Orat. 67.* habet animum, qui affirmat, *ἔδεν ὅτω Φορτικὸν εἶναι τῶν ὄντων, ὡσε μὴ ῥᾶσον εἶναι σοφρονῆσαι ἀνδρὶ ἢ γυναικί.* Dictis ut nullus subscribere dubito, sic maximam in feligenda coniugii focia cautionem & diligentiam esse adhibendam, sedulo moneo, ne aliquis effreno furentis abreptus impetu Veneris, talem desideret & requirat, qua potiri non potest, uel, quam, si eadem potiatur, odio deinceps persequitur.

II.

Virtutes in feligenda coniugii focia diuiniis & formae praeferendae pulchritudini.

Verum enim uero, tanta est hominum improbitas & peruersitas, tanta, tamque incredibilis lasciuientis coecitas amoris, ut plurimi nulla morum, ad quos praecipue respicere decet, ratione habita; solo auri atque argenti moueantur splendore, solaque formae uitro fragilioris & niue fugacioris capiantur pulchritudine, atque in eadem continua defixi speculatione tantopere irretiantur, ut mens ab omnibus aliis abstracta cogitationibus, assiduoque adamatae desiderio personae exagitata, sui ipsius non amplius compos sit, sed modo spe, suauia de amoris sui exitu somnia animo fouens, erigatur, uel desperatione, spe amissa, omnis inops consilii atque auxilii, supprimatur; modo sedatis aliquantum perturbati fluctibus animi, maximo erga se ipsum, stultitiam suam agnoscens, excandescat odio, mox uero conspiciens denuo Pandorae suae uultum, omnibus derelictis negotiis, quae expedienda habet,

Amantium qui sint mores?

RITE EXAMINANDIS ET DIIVDICANDIS. 7

habet, necessariis, solummodo de reciproco illius amore sit sollicitus, uariisque modis adamata potiri allaboret, & si conceptae exitus spei non respondeat, uel in grauissimos mentis corporisque incidit morbos, uel insani audacia amoris inductus technis plane absomis & flagitiosis personam desideratam ad suam uoluntatem perducere, omni annitur studio. Solus enim amor nullis coërcetur legibus, nullo uerecundiae mouetur consilio, nullaque poenae flebitur atrocitate; *μόνον ἀπαρηγόρητον ἀνδρώποις ἔρωσ, inquit MENANDER; ἔτε γὰρ πυρός, ἔ τ' ἄστρον ὑπέστερον βέλῃ, οἷον τὸ τὰς ἀφροδίτας ἦσιν ἐκ χειρῶν ἔρωσ ὁ Διὸς παῖς, ut cum* EVRIPIDE in *Hippolyto* loquar. Quot bella tam publica, quam priuata, insanientis induxit uehementia amoris? quantae clades, quantae strages exinde ortae? quot ciuitates dehinc euerstae? quot hominum millia misere maectata? aerumnae profecto & calamitates, quas uenerus indiuiduos habet amor comites, haud ullis aequiparandae, nec numerandae. Quid enim homini uita charius? quid gratius? Tanta uero saepius amoris coecitas, tantaque immanitas, ut dulcissimae filum uitae, quod perquam tenue & breue Natura homini largita est, ui maxima corpori illata, & nunc, adaecto in pectus ense, nunc rapidis concredito corpore undis, uel sumto clam uiscera humoresque depascende ueneno, uel uia aeri per laqueum interclusa abruptere non uereatur, prout exempla, quae SCHENCKIO, QVERCETANO, ZWINGERO, RIDLINO, FORESTO, FABRICIO HILDANO, AMATO LVSITANO, FRACASTORIO, RONSAEO, MARCELLO DONATO, CRINITO, FERNELIO, DOLAEO,

Impensi delineatio amoris.

DOLAE0, RIOLANO, BARTHOLINO & BORELLO annotata legimus, demonstrant. Haud a recto exinde me aberraturum iudico, cum Poëta sic canente amorem delineans:

*Nescis, quid sit amor? Favor est, & post omnia
mentem*

Eripit, & damnis pascitur ille suis.

Incommo-
da & morbi
exinde ena-
ti.

Quinimo ad acerrimi genium ueneni corpus la-
befactantis & penitus euerterentis amorem accedere iure
meritoque affirmari potest, ut atrophiam, mentis to-
tiusque machinae hebetudo, melancholia, febres tam
acutae, quam chronicae, deliria atque alia innumera
mala inde generata palam faciunt; *Haerent enim, ut
pulchre effatur VIRGILIUS lib. 4. Aeneid. infixi pectore
sultus, uerbaque, nec placidam membris dat cura quietem.*
Haec, ut refert VALERIUS MAXIMUS *Memorab. lib. 5.
cap. 7.* Antiochus, Seleuci Regis filius expertus, qui
uehementissimo Stratonices amore flagrans, in supre-
mam incidit maciem, iacens in lecto, mox e uita di-
scessuro similis; Nam, ut apposite notat Canace
Ouidiana *Epist. II.*

*Fugerat ore color, maciesque obduxerat artus,
Sumebant minimos ora coacta cibos.
Nec somni faciles, & nox erat annua nobis
Et gemitum nullo laesa dolore dabam.*

Et medico, & Patri uniuersaeque Amicorum co-
horti, causa huius mali erat occulta, tristitia uero inter
omnes

omnes maxima, maximusque squalor, atque actum certe de eodem fuisset, nisi Erasistrati prudentia detecto morbi fonte, Parens genuino atque unico, quod aderat remedio, filio succurrisset; dictus quippe Medicus magnam animaduertens pulsus mutationem, nunc praesente, nunc absente contingentem Stratonica, ueram deprehendit morbi originem, eandemque Patri aperuit, qui cessa filio coniuge sanitatem reddidit. Sic quoque HIPPOCRATES tabem in Perdicca Macedoniae Rege ex intenso erga Phrynen amore genitam obseruauit. conf. BEVEROVIGIUS *Idea Med. Vet. Part. 2. lib. 6. cap. 2. p. m. 148.* Perquam scite quoque amor apud *Herculanum* diuini nomine affectus insignitur, contrarias quippe & sibi inticem maxime repugnantes & mentis & corporis commotiones excitans; Amoris enim irretiti uinculis haud raro tam abiecto prostratoque suat animo, ut sibi ipsis diffidentes, nec adamatam alloqui, nec in huius conspectum prodire audeant; Subito uero hi, spe incerta in certam uersa desperationem, irrequieto uoti potiundi desiderio ardentius flagrant, erepto per uim amoris sano intellectu, nullam habent pudoris, nullam periculi, in quo uersantur, maximi, rationem, sed nunc ui, nunc clandestinis, quas struunt, insidiis, uoti compotes fieri, maxima student corporis & mentis contentione. Hinc praecipue *Philtura*, Remedia illa tum ridicula, tum perniciosa, quibus amorem in certo & determinato subiecto, quod amantem alias auersans haud potuit perferre, conciliari posse, plurimis persuasum est, aliaeque magicae & superstitiosae nugae eundem pariter in finem adhibitae originem trahunt.

Exempla,
quibus
modo dicta
demon-
strantur.

Originalis
Philtro-
rum causa.

B

III.

III

Adscripta
Philtris
uirtus de-
sideratur.

Non immerito Philtris ridiculi nomen remedii attribuo, uirtute enim naturali, quam ab illis requirunt atque expectant lasciuiae famuli ueneris, eadem destituuntur, nec quod debent, ualent praestare. Qua enim ratione remedium, quascunque etiam obtineat particulas, siue serofas & oleofas, siue alkalinas acidasque, uel salino-fixas & uolatiles, sulphureas, uel terrestres ac uiscidas, amorem, quem mentis merito desiderium licet appellare, quo erga obiectum amabile flagrat, eidemque inhiat, uel ex ipsa personae, quam putamus pulchram conspectu, uel ex delineatione ab aliis facta, mentique firmiter impressa, ortum, naturali modo conciliare potest? Optimum sane iudico philtrum corporis uenustatem morumque suauitatem, quibus firmissima animorum coniunctio, atque indissolubile mutuae inter marem & foeminam amicitiae uinculum omnium optime conciliatur. Pulchritudo dehinc Graecis καλλονή & κάλλος, παρὰ τὸ καλέω, quod omnes ad se alliciat, dicta, secundum ARISTOTELEM referente STOBAEO *Serm. 63.* παντὸς ἐπισολίου συστατικώτερον; atque ut differit PLATO in *Phaedro*, κάλλος μόνον αὐτὴν ἔχει μῦθον, ὡς ἐκφανέσατον εἶναι καὶ ἐρασιμώτατον; Et si audiamus XENOPHONTEM in *Sympos.* κάλλος φύσει βασιλικόν τι, ἄλλως δὲ καὶ ἦν μετ' αἰδῆς καὶ σωφροσύνης. Istiusmodi & mentis & corporis dotibus philtri uim obtinentibus exornata erat Aspasia, cuius AELIANVS *uar. Hist. lib. 12. cap. 1.* iniicit mentionem, quamque ardentissimo amore duo potentissimi Reges CYRVS & ARTAXERXES prosecuti sunt. His quoque

Præstantissimum
Philtrum
uentustas
corporis
morum
&
suauitas.

RITE EXAMINANDIS ET DIIVDICANDIS. II

quoque superbiebat Thessalica illa mulier, quam deperibat Rex PHILIPPVS, quaeque ueneficio cum circumuenisse dicebatur; OLYMPIAS enim egregiae praestantiam formae, suauiumque elegantiam morum in eadem conspiciens, facebant, inquit; calumniae, Tu in te ipsa reposita geris philtrea & ueneficia. Sic certe idem nostris etiam temporibus usu uenire solet, multique conceptae capti admiratione pulchritudinis, philtreis fascinati creduntur, quos tamen nihil aliud, quam otium, luxus, & non interrupta Personae desiderata contemplatio exagitat & sollicitat; ut dehinc non incongrue dixerit DIOGENES, amorem esse otiosorum negotium, cum quotidiana constet experientia, quod hic affectus potissimum otio uoluptatique deditos, quique omnium deliciarum copiam possident, occupet. Hinc DAVIDES eo cum primis tempore, quo curarum laborisque expers in superiore Regiae domus parte obambulans Batsebam conspiciebat, amore correptus alieno flagrabat. Et Ammonem Genitoris insistentem uestigiis, ad illicitum desidia amorem, amor ad extremam corporis maciem & desperationem, desperatio ad detestandum incestus flagitium deducebat. Potipharis pariter, Regii illius Pharaonis ministri coniux otio & luxu diffluens tantopere JOSEPHI afficiebatur pulchritudine, ut non erubesceret, adhibita etiam ui, eundem ad suam uoluntatem perducere.

IV.

Quorsum autem referam aurum atque argentum? Ad Philtrea referuntur diuitiae.
quid dicam de iisdem? Philtrea eadem praestantissimi-

B 2

tissimi-

Illarum
Virtutes
in perfi-
ciendis
plurimis.

tissimi & certissimi titulum promereri, nec exoptato his confidentes exitu frustrari, peritissimi Philosophi existimarunt, nulli asserere dubitantes: absque argento nullum esse amorem; Γένος ἔδεν εἰς ἔρωτα, inquit ANACREON, σοφία, τρόπος πατέται, μόνον ἄργυρον βλέπουσιν. conf. GELLIVS Noct. Attic. lib. 19. cap. 9. & CRINITVS de honest. Disciplin. cap. 9. lib. 4. Aurum utique atque Argentum, neruus rerum gerendarum, atque optima sunt instrumenta quibusuis rebus, & difficillimis expediendis paria; ea, inquam, quae prudentiae, potentiae, astutiae factu sunt impossibilia, auri parent atque obediunt fulgori; Aurum Auigniano Asino peritissimi characterem & priuilegia Doctoris conciliat; Aurum Aesopo deformiorem, JOSEPHO elegantiozem, MORIA amentiozem, SALOMONE sapientiozem, DAVO rudiozem, OEDIPO doctiozem, pessimo peiozem NEVLONE, PAPA, qui se putat sanctissimum, religiosiozem reddidit. PHILIPPVS, Magni Parens ALEXANDRI, cum arcem quandam ac praesidium oppugnare destinasset ualde munitum, atque exploratores ab eodem missi, idem non oppugnatu difficile tantum, sed penitus etiam impossibile esse, renunciaissent, percontando regessit, num adeo difficile, ut nec asinus auro onustus posset accedere, significans nihil tam firmum esse, quod non auro sit subditum, & quod secundum dicta DIODORI, τὰ τοῖς ὅπλοις ἀδύνατα χειρωθῆναι, τῷ χρυσῷ ῥαδίον ἐστὶ καταπολεμησάι τῷ γὰρ ἀργυρῷ ὑποτάσσεται πάντα. Anceps autem haereo, nec, licet dicta haecenus omnia meo confirmem consensu, pecuniae & diuitiis, veri philtri nomen attribuere possum. Multa equidem
matri-

RITE EXAMINANDIS ET DIIVDICANDIS. 13

matrimonia inter personas mentis fortunaetaeque dotibus atque annis maxime dissimiles ope argenti contrahuntur, nullo uero modo inde demonstrari potest, quod idem firmum & reciprocum inter marem & foeminam amorem conciliet, dum ratio atque experientia optima stultorum magistra doceat: amorem erga argentum, odium erga uetulam uel senem, huius possessores afferre. Perquam scite igitur SENECA *Epist. 9.* *Ego tibi, inquit, monstrabo amatorium, sine medicamento, sine herba, sine ullius ueneficae carmine, addo, & sine diuitiis, si uis amari, ama, & quidem personam & aetate & genere, & moribus, & forma tibi aequalem.* Quod pariter PITTACI MITYLENAEI est consilium, citatum a PLUTARCHO *tr. de lib. educ. cap. 19. 3.* τὴν κατὰ σοῦτὸν λαμβάνειν ἔχ' ἴσῃν γαμέειν monentis; Et, si qua uoles, canit OVIDIVS, *apte nubere, nube pari.* Similem CALLIMACHVS responsionem, Dioni, ut extat apud Laertium, Matrimonii sociam quaerenti dedit; Hac enim ratione nullo alio tibi opus erit philtro, dum optimum iam ipse possideas, aequalitatem nempe, quae potissima omnis amicitiae causa, quanto magis eius, qua nulla est arctior & firmior. Sic potius, ut peritissimi in arte Amandi OVIDII fert consilium, *nos tanget amor, quam fortibus herbis, quas maga terribili subsecat arte manus.* Idem philtum naturale eleganti Gallico carmine commendat GABR. NAVDAEV S, *Consid. Politiqu. sur les Coup d' Estat chap. 5. p. 336.* hunc in modum:

Auri atque Argenti in conciliando mutuo amore.

*Veux tu mon fils, que t' apprenne en peu d' heure
Le beau secret du breuvage amoureux,
Aime les tiens, tu sera aime d' eux;
Il n'y a point de recepte meilleure.*

B 3

V.



V.

Philtorum,
quae natu-
ralia dicun-
tur, carolo-
gus fabulis
constans.

Reliqua uero omnia, quae Philtorum nomine celebrantur, partim inania atque anilia, partim uenena, superstitiosa & magica, quinimo magis furoris quam amoris conciliandi adminicula esse, nullus dubito affirmare. Inanes certe atque aniles fabulae sunt, quae MATTHIOLVS & MIZALDVS de corde hirundinis, ALBERTVS MAGNVS de aetite, cerebro felis uel afini, PLINIUS de utero hyaenae, uirga & cauda lupi, echeneide, ossibus rubetae, scinco, charitoplepharo, semine uirili, staphylino, stergetro, de lacerta in urina uirili necata, de pilis rostri hyaenae mulierum labris admotis, uel de extremo dicti animalis intestino, lacertis alligato sinistris, ORPHEVS & ARCHELAUS apud dictum Historiae Naturalis scriptorem de Sagittis corpore eductis & cubantibus suppositis, POMPONATIVS & CARDANVS, de urina hirci, de puluere, in quo se mula uolutauit, SELEMNII aqua, herba Promethea, HELMONTIVS de peculiari herba, quam passim obuiam libro *magnet. uulner. Curat.* c. 25. ait, nomen uero ne fraus detegeretur, reticens, cui uero talem inesse uirtutem scribit, ut, *si teratur & foueatur manu, donec intepuerit, mox alterius manum detinueris, quoad & illa tepescat, amore tui ille totus continuo ardet ad aliquot dies.* Detinui pedem cuiusdam catuli, hic *confestim me peregrinum secutus, adeo, ut noctu ante cubiculum euilaret, quo eidem aperirem, relicta uera sua.* Enim uero risum teneatis amici, quisnam indicauit HELMONTIO, quod ex dicta ratione eundem canis secutus fuerit; & forsitan felicem huius herbae usum in amicis non uero

uero inimicis expertus fuit. Hisce autem iam sepositis, reliquas iam Fabulas inspiciamus de amatoria rosae uirtute, cuius frutex humano fuit rigatus sanguine, unguium resegminibus, menstruo sexus sequioris cruore, quae dicto commendantur Autore. Ita porro ea, quae A COSTA de herba Indica, uiua dicta, DIOSCORIDES & modo citatus PLINIUS de phiteummate, leontopodio, & de utriusque generis contanance, MONTOGNETTVS, MAIOEVS & DALECHAMPIVS de herba Flauia in insula Lethir crescente, PORTA de Anterrhino, LOBELIUS de stellata leguminosa, CLAUDERVS de certo quodam puluere, cuius parua passeri exhibita dosi, iste adeo uinctus fuisse dicitur, ut deinceps perpetuus Medici illius, qui eundem exhibuit, comes esse uoluerit, & quae alii de aliis, quorum uberiolem, si desideras catalogum, suppeditat de *Vanit. scient.* CORN. AGRIPPA *l. i. c. 40.* perhibent, anilem sapiunt Philosophiam. Nec maiori dignum applausu, quod ex JOANNE BEGVINO refert DIETHERRVS *Comin. Thes. Pract. Besold. sub Lit. L. n. 58. p. 374.* Dictus enim autor Tyrocin. *Chym. lib. 3. cap. 1. p. m. 446. & 447.* iubet sanguinem e uena secta personae exosae missum, & per plures dies digestionem, vitro, in quo continetur, bene clauso, commissum, ex balneo uaporoso per alembicum usque ad siccitatem destillare, & aquae deinde sic per destillationem BEGVINI paratae, unam uel duas drachmas in uini haustu, ieiunio alteri personae uentriculo, quae odium alit, exhibere; hac quippe methodo, inquit ille, *mirabili admodum metamorphosi, animi disidentium conciliabuntur, omniumque rixarum fomites seu irritamenta cessabunt; sed ut taceam desiderari adhuc experimentum laudatas huius*

BEGVINI
experimentum ad
conciliandum amorem inane.

huius aquae vires confirmans, sic ipse BEGVINVS huius philtri agnouit infirmitatem superius dictis sequentia addens: *modo ad hanc medicinam etiam piorum consolationes & iucundae persuasiones accedant, maleuolorum uero obstreperorum grunnitus abarceantur.* His itaque palam profitetur, quod nullis medicamentis insit uirtus alterum ad mutuum alterius compellendi amorem, sed quod idem persuasionibus, uenustate, aliisque illecebris inducatur. Qua enim ratione iuueni marito talis aqua amorem erga uetulam strigosam & rugosam, illique ob deformitatem exosam conciliare potest? ad hoc impetrandum necesse profecto esset, ut loco turpis, quam menti oculus repraesentat, formae, plane aliam eidem de dicto obiecto imprimeret ideam; Quis uero rationis compos, hoc de ullo credet medicamento? Et sane, si hoc procederet, & *si*, ut lepidissime AFRANIVS in *Vopisco* ratiocinatur, *possent homines delinimentis capi, omnes nunc haberent amatores anus.* Ridicula porro & superstitionem redolent, quae de amore per collyria, emplastra, unctiones, lumina, imagines bituminosas, cereas, argillaceas, pellem humanam, abortiuos foetus, aut ante baptismum mortuos, stercora humana, crepidas, lacinias, pergamentum uirgineum, secundinas, ranam formicarum nido iniectam atque ad ossa usque depastam, succensionem lignae oliuarum substantiae, quae *επιτροπα*, seu minutulae oliuae dicuntur, & quibus meretriculas, diuitiis, formae pulchritudine, & aliis, quae iuuenes alliciunt, destitutas, ne ante ueneris templum, de quo HERODOTVS *lib. 1.* excubare cogerentur, olim usas fuisse, perhibetur; per annulos denique, quales MOSEN & SALOMONEM

CON-

Diuerſa
Externo-
rum Phil-
trorum
genera.

consecisse, asserit Iosephus, per carmina demum, inscriptiones, characteres atque alias huiusmodi nugas conciliando, traduntur.

VI.

Maxime quoque absone rationes, quibus nonnulli certas istiusmodi philtorum uirtutes demonstrare satagunt. Ita certe naturalis illa & mumialis confermentatio, ex qua uires philtorum deducit HELMONTIVS *tr. de magnet. uuln. Curat. n. 27.* non in natura, sed paradoxo huius capite, multorum absurdorum fabro dogmatum, fundata est, nec ipse, quid eadem sit, & qua ratione operetur, nouit, nec definire potuit, paucis: mumialis confermentatio est otiosi figmentum ingenii. Absone pariter ipsique rei minus quadrant, quas ex ueteribus desumptas de philtorum operatione naturali sententias & rationes allegat D. SIMON Iure Consultus celeberr. *dissert. de Amor. Venenar.* prouocans simul ad Nicephori, Calisti, Theocriti, Lili Gyraldi atque aliorum plurium consensum. Quis enim demonstrat, ut prima dicti Iureconsulti fert ratio, quod ope pharmacorum uoluntas in alterius odium possit concitari, cum medicamenta, ceu res materiales, uoluntatem, mentis, ceu substantiæ immaterialis actionem non possint afficere. Saepius odium, quod inter cognatos & coniuges alitur, fascinationi adscribitur, quod uero, si rem probe examinamus, causas mere morales pro origine agnoscit. Deinceps, licet lubenter concedam, quod medicamentis insit, ut loquitur D. SIMON, *uis turbandi humores, irri-*

Haud fatifaciunt rationes, quibus quidam Philtorum aliorum laborant euincere uirtutes.

Rationes D. Simonis, quibus Philtora incassum stabiliite suscepit.

C

tandi,

tandi, addo, & augendi, semen, & concalescendi corpus, quid uero exinde? non amor sane constans erga certum aliquod obiectum, sed erga quodcunque proxime occurrens, uno uerbo, lasciuia, & uehemens ad uenere[m] exstimulatio excitabitur. Denique nihil in dictis ex sacro codice desumtis, scilicet OSEAE cap. 4. n. 12. NAHVUM cap. 3. u. 4. BARVCH. cap. 6. u. 42. & BVXTORFFII *Comment. ad hunc Propbet. p. 674.* quod ad suae confirmationem sententiae faciat, deprehendo. Quod enim dictum Oseae, cum quo reliqua consentiunt, attinet, quo dicitur: *πνεύματι πορνείας ἐπλανήθησαν, ἢ ἐξεπόρνευσαν ἀπὸ τῆς Θεῆς αὐτῶν*, non intelligitur per *πνεύματι πορνείας* peculiaris quidam spiritus uel pharmacum, quo seducti fuerunt, sed lasciuientis deprauatio uoluntatis, a peruersa educatione, & malo uitae genere, malaque cum improbis consuetudine oborta, quae minus obediens erat diuinis praeceptis. Quis uero cum CLAUDERO *Dissert. Inaug. de Philtr.* quam citat. WUCHERER *Delineat. Phys. diuin. cap. 3. Sect. 2. §. 146. p. 171.* existimabit, quod Diuina sit indignum maiestate, herbis & aliis remediis denegasse uirtutem reciprocum conciliandi amorem. Ego potius ab Omnipotentis uirtute Opificis omnibus numeris perfecta alienum iudico, rebus materialibus tales indidisse uires, quae mentes hominum possint ad aliquid compellere; hac enim methodo pessimi nebulones Principum & Magistratus animos ita sibi deuincire possent, ut quaeuis mala illis impune patrare liceret, ut reliqua, quae exinde dimanare possunt incommoda, non attingam. Minoris & nullius penitus momenti alterum CLAUDERI est argumentum, quod ad stabili-

Clauderus
Simoni
assensum
praebet.

stabiliendam philtorum existentiam a simili desumit, dicens: si animalia sibi inuicem contraria atque odium alentia possunt medicamentis conciliari, multo magis hominum mentes; Verum adhuc sub iudice lis est, an herbis, uel consuetudini potius, idem sit adscribendum; deinceps actiones brutorum solummodo a uaria succorum constitutione & mechanica structura dependent, in homine uero, praeter corpus mechanicum, mens immaterialis consideranda, a qua uoluntas & amor dependent, adeoque hoc simile ad hominem non extendendum. Quae denique TENZELIVS in *Medicina Diastatica*, MIZALDVS *Memorabil.* ALBERTVS MAGNVS *arcan. mul.* MAXVELLVS in *Medicina Magnetica*, CORNELIVS AGRIPPA in *Philos. occult.* THEOCRITVS, PARACELSVS, & alii afferunt, non tam refutatione, quum anilem redoleant Philosophiam, quam risu digna; uel enim ab occultis qualitibus, uel sympathiis, uel uaria signatura, nunc stellae in modum constituta, nunc formam unguium milui, uel testiculo- rum, & penis, aut uuluae muliebris habente, uel a uariis siderum constellationibus & harmonia cum certis plantis, certisque animalium hominumque partibus, & nescio quibus effluuiis & aliis ridiculis causis uirtutem philtorum deducunt.

Vtriusque, nec aliorum suffi- ciunt argu- menta.

VII.

De nihilo autem non est, quod Cl. FRIDER. HOFF-
MANNVS *Dissert. de Salu. & eius Morb. p. II.* & SCHVRIGIVS *Sialog. cap. 4. §. 59.* afferunt, saliualem
nempe humorem, philti munus obire praestantissimi, cum
Salium certum esse Philtum, est HOFF- MANNI sententia.

Contrari-
um demon-
stratur.

cum ex communicatione huius liquoris duarum personarum consensus oriatur, iidem scilicet affectus animi, qui spirituum animalium foetus sint. Quantas enim Saliva in alterandis mutandisque humoribus, atque exinde dependentibus actionibus, vires obtineat, satis superque Pathologica & Chymica demonstrant experimenta. Omnibus porro est in confesso, quod talis mentis commotio, qualis succorum, liquidi praecipue nervei & cerebri constitutio. Saliva denique in ora canum peregrinorum proiecta, eosdem nobis ita natura & amicitia coniungi, ut nunquam a latere discedant nostro, haud pauci affirmant. Tantum vero abest, ut haec mihi in demonstranda salivae vi amatoria satisfaciant, ut potius contrarium existimem. Si enim Saliva bene & naturaliter est constituta, nihil boni, nihilque mali exinde proveniet, si Scorbutica malisque depravata qualitibus, eadem morbosa ingerendo misasmata, eandem reciproci loco amoris infirmitatem cum subsequenter aliis symptomatibus, ut hydrophobia, ex morsu alterius hydrophobi, laborantes, & transfusio sanguinis tantopere primum celebrata, mox vero ob infelices successus repudiata demonstrant, inducet. Experimentum vero, quod a canibus desumptum, ad huius rei demonstrationem adducitur, a veritate alienum esse, ipse usu edoctus confirmare possum. Maximum tandem huius sententiae momentum fautores philtrorum a farragine exemplorum amatoriis seductorum remediis deducunt. At, prout neminem credo affirmaturum, Davidem a Bathseba, Ammonem a sorore Thamare, Potipharis conjugem a Iosepho philtris correptos fuisse, sic plurimi, qui huiusmodi poculis & remediis cir-

Haud ue-
rac semper
causae
amor im-
putatur.

circuuenti dicuntur, non aliam praeter iam allegatam thesi tertia amoris intenzi causam mere naturalem atque originalem agnoscunt, cum ipse usus sic $\kappa\alpha\tau'$ $\epsilon\acute{\xi}\theta\chi\eta$ dictorum philtorum demonstrauerit, non tam amorem, quam phtisin, febres ardeates, deliria atque alia grauius & luētiosa Symptomata exinde oborta fuisse, ut MART. RVLANDO *Curat. Empyric. Cent. 3. Cur. 31. p. m. 179.* THEOPH. BONETTO *Anat. Pract. lib. 2. Sect. 7. obs. 142. p. m. 620.* FREYTAGIO *Noct. Med. cap. 16.* HENRICO ab HEER *obs. 13.* BALDVINO RONSEO *Epist. Med. 48.* CASP. a REIES. *Elyf. iuc. quaest. camp. qu. 29. §. 28. p. m. 213.* THEOD. ZWINGERO *Theatr. uit. hum. Vol. 2. l. 7. p. 550.* multis demonstratur obseruationibus. Merito hinc Medici & Philolophi prudentes, Philtorum usum ceu inanem & periculosum cum IOH. FRID. HELVETIO *Diribit. Med. p. m. 117.* LANGIO *Epist. 34.* ROD. a CASTRO *Med. Polit. lib. 4. c. 2.* THOM. SPRENGERO *mall. mallef. Part. 1. qu. 7. MEDINA lib. 2. de uit. oppos.* HENNELIO ab HENENFELD *Onio Vratislau. c. 21. p. 156. & sequ.* ANDREA DV-DITHIO *Epist. ad Nicol. Taurellum DELRIO Disquis. Magic. l. 3. p. 1. qu. 3. Sect. 2. p. 366.* BOKELIO *tr. de philtor. damnant reiciuntque.* Perquam ingenue atque eleganter MERCVRIALIS Philolophus & Medicus insignis Italus de his differens sequentibus nostram corborat sententiam *Epist. ad Wencesl. Raphanum*: de Philtris, quae ad conciliandum amorem mirifice conferre antiquitas credidit, mea sententia est, neque illa existere, nec medicorum prudentium contemplationi subiaci. Amor amore conciliatur, sit procul omne nefas, ait OVIDIVS, ut ameris, amabilis esto. Et quod docet PLATO in *Lyfia* similitudo animorum, studiorum, aeta-

Phurimorum assensus, qui uera negant Philtra.

tis est potissimum amoris philtrum, ut etiam actiones & uita honeste composita, &c. His suum quoque calculum addit HERMANNVS GRUBE *lib. de Transplant. Morb. p. m. 45.* Ferunt equidem, inquires, semen nostrum uel cibo, uel aliis rebus immixtum, & foeminis propinatum, amorem nobis posse eorundem conciliare. An uero Philtra sic dicta ex semine concinata uoto ac desiderio satisfaciant, & numne attractio hic subit *συμπαιδιή*, rationibus atque experientia eluditur; siquidem tot exitus doceant tragici, amoris loco furorem succedere, ac mentis quamdam alienationem. Ergo, cum summo Amoris Magistro concludo, *quisquis opem nostra tibi possis ab arte, deme ueneficiis carminibusque fidem.* Nam, ut idem *lib. 2. de Art. Amand.* canit:

*Fallitur Aemonias, si quis decurrit ad artes,
Datque, quod a teneri fronte refellit equi.
Non facient, ut uiuat amor, Mideides herbae,
Mixtaque cum magicis mersa uenena sonis.
Phasias Aesonidem, Circe tenuisset Vlyssen,
Si modo seruari carmine posset amor.
Nec data profuerint pallentia Philtra puellis;
Philtra nocent animis, uimque furoris habent.*

VIII.

Diuersus
philtorum
sensus.

Mea uero minime est sententia, amatoria penitus negare remedia; Nam uti antecedentibus iam demonstratum, morum & corporis uenustas praestantissimi

tissimi titulum philtri promerentur ; Ita pariter, si philtrum, ut ipsa huius uocabuli innuit origo, tanquam remedium languentem exsuscitans uenerem confidero, quod alias aphrodisiacum, recepto in scholis Medicis termino, appellatur, eadem utique iam dicto sensu statuere teneor. Philtrum enim a uerbis Φιλῆν, Φιλῶ uel Φιλία deductum, quoduis denotat, quod uenereo excitando fauet amori; unde etiam hoc nomine superioris cavitatis labii, a Laetantio lacuna dicta, insignitur ; Et Pastinacae agresti teste EVSTACHIO idem attribuitur titulus, cum eiusdem radix, ut tradit DIOSCORIDES *de Mat. Med. l. 3. c. 3.* uenerem stimulet. Nec inficias ire possum, istiusmodi Philtra, quae aphrodisiaca dicuntur, esse media, quibus amor iam praesens magis accendi, & quibus melius ad amorem personae nobis haud exosae commoueri possumus. Dari uero talia remedia, quae amorem, loco odii, quod antea mente fouimus, immentum, erga subiectum nobis penitus aduersum atque ingratum, uel erga certam & determinatam nobis adhuc ignotam excitent personam, maxime absonum nec ulteriore dignum demonstratione iudico. Clarius autem huius rei ueritas in apicem deducetur, si ad ea, quae in Amantibus, qui Philtris creduntur fascinati, contingunt, attenta sedulo respiciamus cura. Haud defunt hystoriae istiusmodi foeminarum, quae repudiatis maritis elegantissima & praestantissima corporis forma praeditis, amasios aspectu omnino turpes sibi elegerunt. Vti uero continuo satis constat usu, quotidiana improbis uilescere hominibus, ita accedente talium foeminarum inexhausto libidinis oestro, cui re-

Male accu-
santur
pocula
Amatoria,
naturalibus
praesentibus
mediis.

stin-

stinguendo maritus exiliore minusque uegeta nec continuo oscillante praeditus mentula, haud pares obtinet uires, uilefcit in coniuge erga eum amor, maiorique hospitis, licet turpi praediti facie, qui desideratas hic possidet uirtutes, tenetur desiderio. Ex his autem uice uersa in uiris euenientibus quibus luculenter perspicere ualet, hic falso philtro adscribi propinato, quod genitalium uigori & rigori partium competebat, ac nimio salacitatis ardori, qui utique perniciosissimo & ueneno, si non deterior, similis certe philtro.

VIII.

Venenata,
quae solidas & fluidas corrumpunt partes, Philtra.

Haec itaque ad alteram Philtorum classem, uenentorum nimirum & magicorum, nos deducunt. Venenatis autem omnia ea annumeranda, quae naturalem fluidarum & solidarum partium dispositionem peruertendo, maxima corpori illata ui, atrocissimos grauissimosque morbos, & ipsam haud raro mortem inducunt. Istiusmodi farinae sunt poma amoris; hippomanes, quod VIRGILIO *lib. 3. Georg.* & OUIDIO *de Med. faciei* nocens amantis equae uirus, & IUVENALI *Sat. 6.* uenenum nuncupatur, quodque similem equinae cupidini mortalibus accendere amorem, asserunt COLVMELLA *lib. 6.* ARISTOTELES *Hist. Animal. l. 6. c. 22.* & *Phys. lib. 8.* Solanum seu Lycostonon tetraphyllon, alias herba Paridis dictum, quod idem, ut fert fabula, huius usu Helenam Menelai ad suum compulerit amorem, diligenti uero Botanicorum obseruatione de illo constat, quod illis, qui idem collegere, stuporem induxerit; partes animalium morbo aliquo infectorum contagioso;

COR-

I. Poma
amoris &
Hippomanes.

II. Solanum.

corruptus cacochymicarum sanguis menstruus; Non abs re dico cacochymicarum, cum a ueneni suspicione sanarum menstruus sanguis, quem absque discrimine PLINIUS, ALBERTVS & plures alii damnarunt, liber esse debeat. Istiusmodi uero deperditae indolis fuit cruor menstruus, quem Lucretio Caro, uxor eius Lucila, cum afflatu excitatum Poetico, alieno incensum esse amore putaret, propinauit, a quo, ut Illustris DE BERGER *lib. de Nat. hum. cap. 20. p. 254.* loquitur, miser Poeta in rabiem uersus, sibi ipsi manus intulit. Perapposite de hac RHODIGINVS occasione Liuiæ *Antiqu. Lect. lib. 14. cap. 14.* Itaque Liuia, ait, uirum suum interfecit, quem nimis odit, Lucila suum, quem nimis amaui; illa sponte miscuit aconitum, Lucila decepta furorem propinauit, pro amoris poculo. Talis quoque fuit, quem apud PETR. BORELLVM *Hist. Med. Cent. 1. obs. 65.* cum leporis sanguine mistum hausit Theologus, cuius usu tanta correptus fuit mania, ut proprium occiderit Patrem. Insipiente exinde insipientior iudicandus Mammercus Scaurus Consul, qui secundum SENECAE testimonium *de benefic. lib. 4. c. 37.* menstruum ancillarum suarum sanguinem hiante excepit ore; Similiter Saliua, (qua Lucium Vitellum pro philtro usum fuisse traditur) hominis cacochymici & uenenato laborantis scorbuto, maxime perniciosa est, qualem habuit Caelestinus Stondratus, de quo BAGLIVIVS *Diff. ad Cl. Hottonem. cap. 1.* refert, quod halitu ex eius ore exeunte cochlear argenteum nigro ac uiolaceo colore uix debilibi infectum fuerit. His quoque mandragora a PYTHAGORA Anthropomorphon dicta, quam GOTHIVS *lib. 6. Hist. Goth. cap. 24.* NICEPHORVS

III. Caco-
chymicus
menstruus
sanguis.

IV. Saliua
corrupta

V. Man-
dragora.

D

CA-

VI. Plura
composita
Philtrea Ve-
nenata.

CALISTVS *hifl. Ecclef. lib. 5. cap. 27.* una cum Belgis, uti narrat LEVINVS LEMNIUS *Cap. 2. explic. herb. bibl.* ad amoris referunt remedia, & cuius poma, eadem fuisse, quae Ruben ex rure redux matri Leae attulit, nonnulli Theologi & Botanici Codicem Talmudicum Sanhedrin secuti perhibent. Eiusdem in specie radix a nonnullis Graecorum, quod specificam in eadem mutuum conciliandi amorem vim residere crederent, Circea appellata fuit. Illae porro placentae, quibus studiosus apud RVLANDVM *C. d. deglutitis in delirium incidit, quaeque deinde per emeticum eiectae efferuescebant instar cibi ad ignem ebullientis, luculentum uenenatae suae qualitatibus testimonium praebent.* Istiusmodi genii quoque fuit potio illa, quam Imperatori Carolo IV, ut refert VILANVS, illius uxor, Adolphi III. Ducis de Cleuis filia, quo huius erga se intentionem redderet amorem, propinauit; Vix etenim, maximoque cum uitae periculo & capillorum defluuio lethiferam Charontis cymbam euasit. De Venenipefilentia maxime quoque suspectum poculum illud Circeum, quo Bononae Petrus Lotichius accepto, misere, ut narrat FREYTAGIVS *Noct. med. cap. 16.* huius uitae usura in florente aetate orbatus fuit. Male item audit philtum illud apud RONSAEVM *epist. 48.* quo amasia desponsato, ut remorantes properaret nuptias exhibito, atrophiam nullis curandam remediis atque in lentam desinentem mortem, attulit.

X.



X.

Deteriora autem adhuc sunt, quae de Philtris Magi-
 cis, cacodaemonis, exactissimi illius mille artifi-
 cis technarum adiumento confectis tradi solent. Quid & quatuorpli-
 cia Philtra
 Magica? Stre-
 nuos praesertim detestandi huius uitii sectatores fuisse
 ueteres gentiles historiarum monumenta in apricum
 deducunt. Aegyptios sacerdotes, a quibus alias, testi-
 bus, HERODOTO *lib. 2.* DIODORO SICULO *Bi-
 blioth. Hist. lib. 1.* ad alias gentes scientiae & artes pro-
 pagatae, magica philtrorum uanitate haud abstinuisse,
 testatur HELIODORVS *lib. 3. Aethiop.* Thessala phil-
 tra seu Charitesia antiquissimum machinamentum
 magicum appellat HIERON. JORDANVS *lib. de eo
 quod supernat. in morb. cap. 23. p. m. 88.* Gnostici ma-
 xime de philtris curiositatis, somniorum artificibus &
 assessoribus daemonibus gloriabantur. Marcus Ma-
 gnus a S. IRENAEO muliebris pudicitiae per incanta-
 tiones expugnator appellatur, huiusque discipulos,
 philtris Rodanenses dementasse mulieres, eodem re-
 latum legitur. De Babylonicis uirginibus refert HE-
 RODOTVS *lib. Hist.* easdem poma certis characteribus
 signata exhibuisse, uel ut WIERVS *tr. de praestig.
 Daem. lib. 5.* docet, cremasse ossa oliuarum, uel potius
 ligna istarum, prout manifeste ex Ebraico וַן & נֶפֶן
 demonstrari potest. Rationi enim perquam congru-
 um uidetur ad uersionem Latinam Graeci textus
 Baruchiani uocabulum ossa, hic positum, ex Ebraica
 uel potius Chaldaica petitum esse dialecto, reuera si-
 gnificans lignum; Hinc לְקַלְקֵל עֵץ לְבָנָן lignum cingens
 D 2 pal-

palمام uertitur, conf. DAVID. COCHEN. de LARA
Lex Talmud. Rabbin. b. u. p. 18. col. 4. **UN** uero lignum
 & **NON** suauolentis fructem ligni, & per conse-
 quens assa siue ossa oliuarum nihil aliud sunt, quam
 ipsissimum oliuarum lignum, quod alias, affirmantibus
 idem Rabinis, ob egregias, quas eidem adscribebant
 uirtutes, in suffitu aliisque usurpatum modis, ut praes-
 tantissimum, ad mutui excitandam amoris sympa-
 thiam, philtrum, commendabatur. Magnam pariter
 huius artis peritiam habuisse uates Aesculapii, expe-
 rimentum, quod *Martyrol. Graec. in uita Hilarion.*
 WIERSVS *d. ir. lib. 5. c. 13. p. 550.* HENNEL ab HEN-
 NENFELD *l. d. p. 160.* recensent, manifestum reddit;
 iuuenis enim, ut fert fabula, amore uirginis captus,
 cum eadem non posset potiri, Memphim ad dicti
 Antistites idoli profectus est, consilium atque auxili-
 um ab iisdem desiderans; Sic etenim, ut ulterius
 de his, in *Martyrologio Graecorum* erudimur, μαγ-
 καῖς ἐαυτὸν ἐκδόσε τέχνης. Πέταλα χαλιῶ γίνονται,
 ἢ μορφῶ τινες δοιμών ἐν αὐτοῖς διαλύφονται, ἢ
 νημασι δεσμένται λεπτοῖς. ἔπειτα ἢ εἰματα τινὰ γοη-
 τικὰ ἐγχαράττονται, ἐρασμῖς, ὡς αὐτὸς ὤετο, ποικνται,
 κἂν πάνυ μισθμενός τις ἢ ἀτοργῆ ἦ. Καὶ ταῦτα ὑπὸ
 ταῖς Φλιαῖς λάθρα τῆς οἰκίας κατοτρύονται τῆς παρθέ-
 νος· αὐτίκα γέν δοίμων τις τῶν Φιληθόνων ἐφαλλεται
 ταύτη, ἢ ἄμα ἠλίσμετο τῷ ἐρωτῇ τῆ παιδός. Tali
 etiam philtro, cuius uirtus in annulo inclusa delite-
 scebat, usam fuisse lasciuam illam puellam, quae Sa-
 rolum Magnum ita fascinalle dicitur, ut uiuam non so-
 lum deperiret, sed defunctae etiam cadauer pari profe-
 queretur honore, teste cognoscimus QVERCETANO,

Diaeres.

A diuersis
 diuersa ra-
 tione para-
 ta Philtra
 Magica.

Diætes. Polyhist. Sect. 1. cap. 5. Ita lynx auis singularis ad accendendum amoris feruorem efficaciam credita fuit, ut Pindari Scholiastes, ad *Pythonic. Od. 4.* manifestat sequentibus usus: λαμβάνουσαι αἱ Φαρμακίδες τὴν ἰγγα, δεσμεύουσαι ἐν τροχῶς τινός, ὃν περιουφῶσαι, ἀμα ἐπάδουσαι. Οἷδε Φασίν, ὅτι τὰ ἔντερα αὐτοῦ ἐξελεύσασαι καὶ θάπτουσαι τῶ τροχῶ. Huc etiam pomum, cuius meminit SALMVTHVS, *Obs. Med. Cent. 1. Obs. 70.* atque ex quo penitus nigro facto, sexto die ranulae enatae, quae lacte nutritae calido incrementum ceperunt, affusa uero urina equina adhuc calida extinctae fuerunt, nonnulli cum Cl. SPERLINGIO *Dissert. de Salacii.* referunt. Similis farinae apud HENRICVM ab HEER *Obs. rar. p. 168.* puluis illius iuuentulae lasciuiae iudicatur, quem deglutitum primo copiosa sanguinis excretio per os, aluum, penem, atque aures secuta est; hanc deinde excepit reiectio quatuordecim limacum rubrorum uiuorum per aluum uno secessu excretorum, tandem leprosus factus, cum memoriae abolitione fuit restitutus. Horrendum penitus detestandumque, nec, an fide dignum, scio, quod ex *Respons. Scabin. Lipsiens. Mens. Nouembr. 1661.* adducit D. SIMON *diff. cit. thes. 22.* de puluere amatorio nigro, ex animalculo, fuce simili, confecto, quod dissoluta mulier e coitu cum cacodaemone peracto, peperisse dicebatur, quo propinato, maritos haud paucos, ad suam perduxerit uoluntatem; tales plures historias DEDEKENNO *Consil. Theol. uol. 3. n. 6. p. 362. & uol. 4. n. 22. qu. 3. p. 793.* DELRIO *Dissq. Magic. l. 3. qu. 9.* GIRLANDO *de Sortileg. qu. 3. n. 16. p. 538.* TIRAQVELL. *de Leg. Connub. Gloss. 1. part. 14.*

Raræ & stupendae philtroꝝ magicorum obseruationes.

p. 206. n. 4. FRANCISCO BENTIO in *litteris An. 1589. Romae excusis.* PAVLO DIACONO *lib. 18. VINCENTI lib. 23. HOFERIO Herc. Med. lib. 18. SENNERTO lib. 6. Pr. Part. 9. c. 9. p. m. 942. WIERO de praesig. Daem. lib. 3. c. 37. & 38. occurrunt.*

XI.

Quid Philtra Enthusiastica?

Non Diabolica, ut censet Zornius, sed naturalia sunt.

In hunc pariter censum referenda Philtra Enthusiastica Anglo Bataua, quibus non mutuum saltem inter Fanaticos aliosque ab illorum Secta abalienatos amorem conciliari, sed simul similem etiam ab Enthusiasmo sanis liberisque labem & noxam cum succedente ecstasi & tremore affricari asserunt. Diabolicis istiusmodi Philtra mediis concinnari, esseque supernaturalia & Daemoniaca, omni seposita affirmat dubitatione ZORNIVS *Dissert. de Philtris Enthusiasticis Anglo Batauis sub GRAPPI Praesidio habita Sect. 3. & 4. p. 19.* Cui fauet BVDAEVUS Gallus *l. 1. ff. de aedil. & exempli*, qui nullam inter Fanaticum & Daemoniacum differentiam agnoscens eosdem unam eandemque improborum speciem hominum constituere pronunciat. vid. PAVL. ZACHIAS *Quaest. Med. Legal. l. 2. Tit. 1. Quaest. 18. §. 6. p. m. 151.* Enim vero, Enthusiastica, si quaedam dantur, Philtra, esse mere naturalia, atque in humana ataxiam excitantia machina, & solidarum & fluidarum actiones pervertendo partium, mentis inducere alienationem, spasticasque membrorum agitationes, ex ipsis argumentis in dicta contentis dissertatione, aliisque, tum a ratione, tum experientia petitis, nullus haesito demonstrare. GERHARDI CROESTI iam defendere sententiam meorum

rum haud est partium, qui in *historia sua Quakeriana l. 1. p. m. 43.* haec in medium profert: nonnullos omnicon-
tumeliarum genere Enthusiasmo deditos excipere, & de uita
atque actibus illorum, sine ullo tamen autore, spargere & di-
uulgare, esse nequissimos mortalium, esse exorcistas, ut vul-
gari uar nomine, & ueneficos, qui sua speciosa doctrina fene-
stram & ianuam ad malitiam omnem patefacerent, & suis prae-
textibus atque incantationibus homines inescerent & caperent.

Nec ZORNIO iam obiiciam esse ignota adhuc talia remedia, horumque existentiam a nullo adhuc sufficien-
ter demonstratam. Perinde mihi quoque erit, siue ead-
em ex genitili uirorum liquore & menstruo mulierum
sanguine, uti de Gnosticorum Philtris scribit EPIPHANIVS
haeres. 26. parentur, siue infantes in nocturnis
procreatos conuenticulis igni immolent, atque in pul-
uerem redactos ad dicta adhibeant facinora, uti de Fra-
tricellis, Hermanni Pongilupi affeclis scribit SPONDANVS
in Continuat Baronii ad Ann. 1297. Sect. 8. Vel de-
nique, uti EVSEBIVS *lib. 4. c. 7.* atque AVGVSTINVS
haeres. 26. referunt de Carpocratianis & Basilidianis, ex
anniculi sanguine infantis conficiantur. Tales enim
pulueres remediaque similia, quocumque etiam ue-
niant nomine, & quacumque exhibeantur forma, uel
succis corporis nostris salubrem & conuenientem, uel
contrariam obtinent indolem; si salutarem & sanguini
similem, nihil mali exinde eueniet, sin aduersam par-
tibusque tum solidis, tum fluidis inimicam, eadem ue-
nenorum instar agentia, diuersa incommoda malaque
excitabunt grauiora; hinc itaque conuulsiones, tre-
mores, mentis abalienatio facili possunt. oboriri nego-
tio, quae deinceps intellectus inducendo imbecillitatem
uber-

Ex quibus
eadem pa-
rentur?

Concitan-
do morbos
operantur.

uberrimum nimiae credulitati fomitem suppeditant, ita, ut deinceps istiusmodi homines errores grauissimos tanquam uirtutes praestantissimas actionesque praclarissimas, imo ipsa falsissima tanquam uerissima sibi firmiter concipiant, aliorumque dictis & praeceptis quocunque etiam modo se habeant promte obsequantur. Enthusiastica porro Philtra, materiali, morbos excitando contactu, in humanis operari corporibus ipse concedit ZORNIVS *dict. diss. sect. 3. §. 5. p. 20.* asserens, puluerem rubrum, quo lagae ad excitandos utantur morbos, esse eum, qui & ad excitandam Ecstasin ab Enthusiastae Amicis in usum uocetur, prouocans ad MICHAELIS Medici quondam Lipsiensis celeberrimi testimonium, qui *dissertat. de Veneficiis*, trium puluerum iniiciat mentionem, qui frequenti lamiis essent in usu, & quorum primum atro praeditum colore mortem afferret, alterum rubicundum aut cinereum morbis inferuaret conciliandis, tertium denique alba resplendens superficie antecedentis constitueret antidotum, morbisque exinde enatis denuo profligandis conduceret; Cum itaque ZORNIVS existimat alteram pulueris speciem esse eam, qua Enthusiastae ad Ecstasin excitandam utantur, ipsemet concitando morbos, dicta Philtra Enthusiasmo fauere conciliando, affirmat; Adeoque non cacodaemon, sed puluis propinatus ac contraria eiusdem & uenenata constitutio plurium hic euenientium Autor symptomatum erit, ita, ut certo constet, talia Philtra esse mere naturalia respectu originis, respectu uero suae perniciosae & deleteriae indolis, periculosis annumeranda uenenis. Miror hinc ualdopere, Celebrem illum Medicum Hal-

Argumen-
tum Zorn,
quod idem
probat.

Hallensem, FRID. HOFFMANNVM in tam uariorum
 dissensum opinionum incidisse, cum, uti extat in
 German. tr. qui dicitur: *Ausführliche Beschreibung des
 Unfugs, welchen die Pietisten in Halberstat in Dec. 1692. gestiftet,*
 primum *cap. 15. Quedlinburgensis Enthusiasmum Mag-*
dalenaee pro singulari & diuina animae affectione ha-
buit; Deinceps uero a naturalibus eundem affectum
uoluit deducere causis, uti patet ex eiusdem epist. de
affect. catalept. rariff. ad D. GEORG. WOLFFG. WE-
DELIVM; Demum uero in simili iterum casu, qui
 cum SEMLERO & JANIN euenit, ipsos motus Enthu-
 siasticos, ab altiore causa, eaque uel diuina, uel Dae-
 moniaca deriuandos esse arbitratur; Cum tamen uti
 ipsae demonstrant circumstantiae ac dictarum exitus
 rerum, fuerint partim simulata & ficta, eaque, quae
 reuera euenerunt, atque ab aliis obseruata fuerunt,
 similium usu remediorum, de quibus iam agimus, na-
 turali penitus modo potuerint concitari. Hancce
 meam de Enthusiastico coniecturam puluere pluribus
 possem demonstrare exemplis, sufficere uero arbitror
 unicum a LASSENIO Theologo summe Venerando
 suppeditatam, qui *cap. 1. p. 7. In der Schriftmäßigen Er-*
örterung der neuen Sect der Quäcker, sequentem affert histo-
riam: Ich habe mir berichten lassen, daß einsmahl ein Engli-
scher Kauffmann gen Rom gekommen, und von einem Geistlichen
selbiger Nation besuchet worden, der unter andern Discoursen
von Zustande seines Vaterlandes gesaget, er wolle seine Lan-
des-Leute in kurzem besuchen und Quäcker machen. Als
der Kauffmann fragte, was er dardurch verstehe, nimmt er
ein Pulver, streuet etwas davon in Wein, und giebt dem Kauff-
mann zu trincken, davon dieser so fort anhebet zu zittern und

Diuerfa
 Hoffmanni
 de Enthu-
 siasmo sen-
 tentia.

E zu



Exemplum
ad huius rei
euincen-
dam uerita-
tem.

zu beben, niederfällt, und mit dem Munde gräßlich schäumet. Was geschieht, nach einigen Jahren, beginnt sich die Quäckerrey zu rühren, da gedachter Religieuse in Habit eines Fleisbackers sich bey ermeldetem Kauffmann angiebet und offenbahret als einen Apostel der Quäcker. Dieses hat zwar der Kauffmann der Obrigkeit hinterbracht, aber der Vogel war schon entflohen, und nicht mehr zu haben. Prout autem ex hac

relatione uberius constat per propinatum puluerem conuulsiones atque Epilepsiam mediis mere naturalibus ac materialibus fuisse concitatum, quae deinceps denuo, secreta atque excreta materiali huius morbi per uiscera depuratoria causa, desit, ita ipse euentus ad satietatem demonstrat, non tam amorem, quam odium erga dictam Sectam eique deditis dicti usu pulueris fuisse excitatum, nec, reiecto penitus dicto remedio, eoque haud amplius usurpato, tremores aliaque symptomata rediisse. Clarior adhuc huius asserti ueritas reddetur, si uirgines mulieresque hysteronia laborantes symptomataque in iisdem contingentia similia illis, quae Enthusiasmo deditis obseruantur, consideramus atque examinamus; si porro nobiscum perpendimus ea, quae in Melancholicis atque ebriis eueniunt, & cum Fanaticorum conferimus actionibus; Si deinceps expendimus, ita dictos Daemoniacos & Fanaticos naturalibus curari remediis, uti plurimarum exemplis foeminarum patet; Ita constat de Anna Margaretha Janin, quod Enthusiasmo primo affecta postquam Medico nupsit Hamburgensi, a dicto libera malo euaserit. Christina pariter Poniatouia uaticinari desit, contracto cum eodem matrimonio, quem coelestem antea nominabat amicum. *uid. A V T O R der*

Similitudo
quae est in-
ter Enthusias-
mum &
diuersos
morbos.

aus-

ausführlichen Beschreibung des Pietistifchen Unfuges cap. 8. p. 124. Si demum Sancti choream Viti cum Enthufismo maxime congruentem examini sistimus accuratiori, conf. BOISSARDVS de Diuin. c. 11. Si tandem tarantula laeforum & Fanaticorum trutinamus conuenientiam. Et quod reliquum est, omnis ulteriori anfa dubitationi furripitur historia GESNERI referentis lib. 1. de Animal. c. de cane lit. G. p. 2. tom. 1. miseri exemplum aegroti, qui ex rabidi morfu canis in consummatum incidit Enthufiasmum. Recte exinde ARETAEVS l. 3. c. 6. de caus. sign. acut. morb. GARIOPONTVS lib. 1. c. 11. SCHENCKIUS l. 1. obs. tit. de Mania, ad Deliria referunt Enthufiasmum, de cuius cum delirio conuenientia eleganter GARIOPONTVS cit. l. differit; Enthufiasmus, inquit, est species maniae periculosa nimium, irritantur tanquam maniacy, atque in se manus iniiciunt. Hi subito arripiuntur, cum saltatione manuum & pedum. ACTVAR. similiter lib. 1. Method. cap. 16. asserit, quod Enthufismo dediti, a maiori aliqua ui afflari uideantur, & modo non futura praedicere, ceu nituntur uates quidam; istam uero, subiungit, uaticinandi promittudinem, aegritudinem ab eo appellatam, aut in risum, uti de Magdalena Schulzia Fanatica refert FEVSTKINGIUS Gynaecio Fanat. p. 587., aut in feritatem, uti exempla passim obuia, atque unicum cui testis adfui ἀντόπτης, euincunt, definire. Conf. ZACHIAS lib. 11. & qu. cit. §. 32. & sequ. p. m. 125. & 153. WILLISIUS Pathol. in fine cap. 12. VALENTINUS Corp. Jur. Med. Legal. Append. 3. c. 7. §. 2. p. m. 538.

Enthufiasmus per Maniac definitur speciem.

XII.

Quae sit
Diaboli in
mutuo
concilian-
do amore
potestas.

Ex his autem quae antecedentibus capitibus dicta sunt, merito enodanda uenit quaestio, quae quantaque fides ibi commemoratis sit attribuenda historiis, & quanta Diaboli in homines potestas. Non diffitendum utique est, quod multae allegentur historiae a cacodae-mone obfessorum & sagis fascinatorum, quae fictae falsaeque partim, partim a causis mere naturalibus dependent. Miram enim corporis iactationem & commotionem cum uariis absonis & peregrinis uerbis, nec non bufonum, ranarum, lacertarum, crinium, acicularum, carbonum, & similibus huiusmodi per os aluumque reiectionem minime sufficere ad demonstrandam fascinationem, euincunt obseruationes passim annotatae, quibus luculenter ostenditur, non supernaturalia sed naturalia fuisse horum malorum semina. Ita MINDERERVS testis *αὐτόπτης* in *Medicina Milit.* cap. 2. mentionem iniicit rustici, qui per interualla 254 ranas adiumento medicamentorum reiecit. Bufonis per aluum purgantibus expulsi medicamentis historiam recenset SALMUTHVS *Cent. 2. obs. 93.* Bufones & ranas in humano prognatas corpore conuenientibus iterum remotas remediis commemorat GRÜLINGIUS *Cent. 2. obs. 9. & Cent. 7. obs. 14.* Scarabaeos Solares aluinis simul excretos fuisse fecibus, narrat TIMAEVS von GULDENKLEE *lib. 3. cap. Medicinal. 10. conf.* PAUL SORBAIT *Misc. Cur. Ao. II. obs. 103. item Dec. II. Ao. VIII. obs. 57.* HORSTIUS *Epist. Med. Sect. 7. de admirand. Consult.* p. 21. RYVSCHIVS *Decad. III. Aduers. Anat. obs. 3.* DRAWI-

ZIVS

RITE EXAMINANDIS ET DIIVDICANDIS. 37

ZIVS de scorb. dolorif. p. m. 90. REINESIVS *Epist. ad Nesteros*, HELWIGIVS *obs. Physf. Med. 80. 92.* Non tamen inficias ire possum, multa in libris Medicorum fide dignorum exempla stupenda penitus occurrere, quorum rationem ex Physicis deducere haud possumus, talia praecipue LANGIO *lib. I. Epist. 28. & 38.* SENNERTO. *lib. 5. Pr. p. 9. c. 5.* ANT. BENIVENIO *de occult. morb. causf. c. 8.* HORSTIO *in Addit ad Marc. Donat. edit. nou. p. m. 716.* TIMAEO A GULDENKLEE *lib. 7. Casf. Med. 24.* inueniuntur. Ex his uero, ut luculenter apparet, quod magna cacodaemon potestate, in humana corpora pharmacorum aliarumque naturalium adiumento rerum operandi sit instructus, sic nullus adhuc dedit probatum, quod idem ius iste in mentem huiusque actiones obtineat. Libero enim hominem gaudere arbitrio *ex Deuteronom. 4. Job. 24. Psalm. 26. Epist. ad Corinth. I. c. 3.* demonstrari potest, asseritque BERNARDVS BASINIVS *de Art. mag. conclus. 6.* haeresin esse, si modo aliquis credat, liberum hominis arbitrium a cacodaemone posse cogi. Accedunt his exempla tam ethnicorum quam Christianorum, in quibus cacodaemon omni sua arte & astutia nihil efficere potuit. Ita uirgo illa, cuius DANHAVERVS *Theol. Conscient. Tom. 2.* inuicem mentionem, nullo magico artificio, ad mutuam amorem, quo erga eandem incensus erat studiosus Agladius, commoueri potuit. Nec Thestylis, ut habet THEOCRITVS *in Pharmaceutr.* Delphin, ullis uenenis ceremoniis & figuris, ad acres lasciuu desiderii stimulos restinguendos incitare ualuit. Imo Medeam & Circeen, celebres illas in magicis meretrices, nihil suis artibus potuisse praestare, exemplis Iasonis & Vlyssis ex

Diabolus
nullum ho-
minem ad
alterius
potest
compellere
amorem.



Ouidio defuntis demonstrant RODERICVS A CASTRO in *Med. Polit. lib. 4. cap. 2. p. 222.* & IOANNES WIERSVS de *Venefic. lib. 3. cap. 38. p. 381.* His ita constitutis, si cacodaemonis quaedam in conciliando amore est potestas, hoc non tam cogendo, quam persuadendo demulcendoque hominis uoluntatem praestat, quatenus iste unum idemque obiectum, ceu maxime desiderabile maximoque dignum amore menti praesentat, & firmiter imprimit, simulque appropriatorum ope remediorum, corpus ac liquidum nerueum, cuius ministerio affectus plurimum excitantur & promouentur, lacescit atque extimulat. Huic uero scopo praecipue inferuiunt naturalis lasciuitas atque exhibita medicamenta aphrodisiaca. Sic certe haud difficili idem negotio impetrari potest in foeminis, quae tam acrem uteri possident limpham, ut non maximam saltem uuluae pruritus maximumque ad Venerem stimulum inducat, sed instar uescicatorii etiam femora delabens excoriarit, ueterumque odorem falsamentorum retulerit, memorante IOANNE van HORN *Mirab. Omnipot. circa Gener. Hum. p. 11.* Simili modo huic periculo magis obnoxii sunt, qui uberiore arteriarum spermaticarum nec non testicularum numero sunt instructi, ut referunt THOM. BARTHOLINVS *lib. 1. c. 22.* KERKRINGIVS *Spicileg. Anat. obs. 32. c. 73.* Ph. SALMVTHVS *Obs. Med. Cent. 1. obs. 23.* RIOLANVS *Anthropol. l. 11. c. 27.* IOAN. SCHMIDIVS *M. N. C. Dec. II. Ao. 2. obs. 121. p. 280.* VITVS RIDLINVS *Lin. med. A. 1697. obs. 27.* Prout enim illi a natura maxime in uenerem sunt proni, & saepe inexhausto salacitatis ardore exagitati flagrant, sic perquam facile intensissimus erga

Quo maior
adest lasciuia,
eo
promtius
mutuus
potest exci-
tari amor.

cer-

certum aliquod indiuiduum iam commemorata superius methodo amor in iisdem concitari potest, maxime si sic dicta aphrodisiaca, qualia sunt omnia uolatilia, acria, aromatica, narcotica, euchymia, & quaecunque uberiorem chyli & feri nutritii copiam, & ex his enatam feminis turgescientiam atque abundantiam suppeditant, simul in usum trahantur.

XIII.

Commendantur uero alias ad languentem uenerem ^{Aphrodisiaca, Philtra quoque uocantur.} exfuscitandam sic dicta aphrodisiaca, quae, pariter speciali appellatione, cum το Φιλῆν, Φιλῆων, uel Φίλων ^{υβν}, a quo Philtrum deducitur, excitent, remedia amatoria seu philtra appellantur. conf. Celeberrimi CHRIST. VATERI *Physiol. Experiment. Append. cap. 1. quaest. 4. p. m. 843.* Horum catalogo inserta reperiuntur Solymus, Asparagi Polones, Arsenicum, Cantharides, Scinci marini, Borax, Zibethum, Moschus, Ambra, Vina generosa, Lacticina, Chocolada Indica, Opinata, Confectio alkermes, Oua sorbilia, emulsiones amygdalarum, feminum papaueris albi & rhoeados, anthriscus, quem chaerefolium esse iudico, cuius peculiarem laudem esse, PLINIVS scribit, quod fatigato uenere corpori succurrat, marcentesque iam senio coitus excitet, cerebra & testes gallorum, coturnicum, passerum, caro cancerorum, ostreorum, auellanae, pineae, pistacia, phaseoli, cicer, oryza, eruca, asparagi teneiores, satyrium, erythronium dictum, de quo DIOSCORIDES *Mat. Med. lib. 3. cap. 144.* famam esse, prodidit memoriae, quod radix huius, si modo manu tenea-

Diuersae
de iisdem
Relationes.

teneatur, uenerem stimulet, eoque magis, si bibatur in uino; Et ex KIRCHERO refert WEDELIVS *Amoen. Mat. Med. lib. 2. Sect. 2. c. 17. p. m. 480.* quendam obseruasse, quotiescunque in horto ad definitum locum praetereundum exspatiaretur, sollicitatum se ad uenerem, cumque id pluribus, non una uice tentasset, tandemprehendisse, quandam Satyrii speciem ibi crescentem, causam huius salacitatis. Hanc uero, ut & illam THEOPHRASTO *lib. 9. Hist. Plant. cap. 20.* ac LANGIO *lib. 2. Epist. 21.* annotatam de Planta historiam, quae non comesta modo, sed genitalibus etiam admota, tam egregiam inspiret uirtutem aphrodisiacam, ut quoties aliquis uellet, coire posset, ita ut Indus hac usus septuagesies aliquando, cum emissione feminis guttatim facta, & tandem in sanguinis stillicidium desinente, penis exercuerit uigorem, fabulis, in quibus fingendis Monachi, (haec enim relationes illis originem debent) perquam ingeniosi sunt, ut se naturalis suspicione salacitatis, in quam ob desidiam & luxum maxime sunt procliuēs, liberent, omnino similes iudico. His porro annumeranda herba Indorum *Bangue* dicta, de qua uid. FRAGOS. *Tr. 3. de Med. Ind. c. 26. p. m. 54.* Electuarium Diasatyriionis, quod diuina ad uenerem compositio HOLLERIO *obs. 27.* audit;

Variae,
aphrodisia-
corum spe-
cies, simpli-
ces & com-
positae.

Aqua uitae Diasatyriionis Angeli Salae; Sal Diasatyriionis HARTMANNO laudatum; Coagulum leporis cum oleo maioranae & moscho in electuarii formam redactum, a PENA & LOBELIO *Hist. Stirp.* pro secreto habitum; Sal leporis, spiritu uini solutum, FABRO *lib. 5. panchymag. cap. 13. p. 666.* ualde commendatum; puluis ex carne & ossibus galli cum sale paratus, quem com-

commemorat CASP. A REIES *Elys. iuc. qu. Camp. quaest.* 44. §. 17. p. m. 315. item puluis ex sale communi & la- certis confectus, cuius cum laude AVICENNA *lib. 3. fen. 20. tr. 1. c. 18.* mentionem facit; semina cardemo- mi, sinapeos, & quae plura SCHENCKIO *obs. lib. 4. ABR. MERCKLINO in Medicin. Thier Buche cap. 10. p. m. 186.* PAVLLINI *Cynograph. curios. Sect. 3. cap. 7. p. m. 136.* CASP. A REIES *l. c.* CHR. JOH. LANGIO *Op. Med. P. 3. Diff. 38. de steril. §. 36. p. m. 515. & 516.* PLINIO *H. N. l. 2. c. 21. p. m. 396.* HENRICO AB HEER *Obs. 9. PLATERO Consil. 5.* Si etenim omnia, quae ad exci- tandum ueneris oestrum commendantur ab autoribus, commemorare uellem, in immensam haec dissertatio molem incretceret; his sane acquiescere possumus, dum omnia, quae commemorauimus medicamen- ta, sufficienter nos doceant, quod uel suarum sa- lino acrium, uel salino uolatilium atque oleosarum, uel denique serosarum & gelatinosarum adiumento particularum, nunc fluidorum ad Solida impulsam, Solidorumque in fluida contractionem atque oscillati- onem augendo, & dehinc totius massae sanguineae concitando periodum, omnibus partibus, & ipsis inde etiam genitalibus eandem motus formam imprimant, & nunc humectando, partesque aridas rore nu- tritio conspergendo, promouendoque feminis secre- tionem, copiam & turgescenciam, languenti succur- rant ueneri. Haec autem omnia exoptato desistuntur effectu in illis, qui ob malam partium genitalium constitutionem impotentia coeundi laborant, & qui- bus senilis aetas continuaque morborum truculentia totius languorem corporis & miserae flacciditatem

In quibus
frustra
aphrodisia-
ca adhibe-
antur.

F

men-

mentulae induxit, ac cui, iuxta illud PETRONII, *funerata est pars illa, quae quondam Achilles fuerat, & frigidior rigente bruma confugerat in viscera mille rugis aperta* Hos hinc recte increpat IVENALIS *Satyr. 10.* dicens: *Iacet exiguus cum ramice neruus, & quamuis rota palpetur nocte, iacebit.* Deinceps merito memori tenendum mente, quod etiam talia inter aphrodisiaca medicamenta reperiamus relata, quae nisi cum iudicio, habita diligenti omnium circumstantiarum ratione, applicentur, valde perniciofa & deleteria existunt. Sic quantas tragoedias in corpore humano, Antimonium, quod pariter ueneris stimulantibus accensetur, absque consideratione subiectorum exhibitum egerit, copiosae loquuntur obseruationes. Ita pariter e Cantharidum usu, quem ad emortuam exfuscitandam uenerem laudat ZACVTVS LVSITANVS, non solum uehemens usque ad mortem miseros excrucians priapismus, ut IOBVS A MEEKREN *ex Cabrollo lib. Obseru. cap. 34. p. m. 141.* refert, sed cruenta quoque mictio, cum immani partium urinae excretioni inseruientium dolore, ~~ixgela~~, penis inflammatione, & haec subsequente morte oritur, prout DANIEL LVDOVICI *M. N. C. Dec. 1. Ao. 9. & 10. obs. 34. p. m. 98.* memoria digna cuiusdam historia manifestat, qui, ut amasiae plenum perfoluens debitum, satisfaceret, integram cantharidem, abiectis saltem alis durioribus, cum diafatyrio deglutiens in tantum sanguinis per penem effluxum, cum uehementissimo priapismo incidit, ut cito dehinc obierit, durante etiam aliquandiu post mortem firmissima penis erectione. Ac teste PLINIO *H. N. l. 29. c. 1.* Cossimum equitem Romanum Medicus Aegyptius can-

Venenata
aphrodisia-
corum
quorundam
indoles.

cantharidum poru interemit. Plura de his uide apud
SALMVTHVM *Cent. 3. obs. 29. p. m. 129.* & BAGLIVIVM
de Vſ. & abuf. Veficant. cap. 1. & 2.

XIV.

Quemadmodum autem nemini ex antecedentibus
κατ' ἐξοχῶν sic dicta, quae uim ueneni obtinere ſupe-
rioribus theſibus explicauimus, multo atrociora ſym-
ptomata & longe frequentiores hominum mortes ex-
citent, ita non diſſimulandum, certa illorum ſigna,
certamque & fidam haec curandi methodum maxime
in occulto adhuc latere. Inſtituti tamen noſtri ratio
deſiderat, ut quibus remediis uis philtorum deleteria
obtundenda atque expurganda, & quae poena iis, qui
philtora conficiunt atque exhibent, in foro JureConſul-
torum ſtatuta ſit, explicemus. Ipsi uero medelae me-
rito ſunt praenittenda ſigna, quibus de propinato
philtro certi eſſe poſſumus. Si de his audiamus LAN-
GIVM *Oper. P. 2. c. 19.* *Signa philtori non adeo ſunt in
aprico, tantum enim abeſt, infano qui uexatur amore, ut
ſemper ex philtro eum contraxerint, quin ſaepius ex aliis
cauſis, ſolaque haud raro imaginatione hoc malum originem
ſumat, ita, ut ne ipsis aegris, ſe per totum eiusmodi intoxi-
catos affirmantibus, fides tuto adhibeatur; niſi certis
documentis conſtet, ipſos conſortio huius farinae homi-
num utentes ex tempore ueſano amore correptos male ſe ha-
bere coepiſſe.* Si itaque homo optime ualens, derepen-
te, poſt accepta uel alimenta uel medicamenta, a perſo-
na ſuſpecta, inſolitius ſymptomatibus, uehementi ſcili-

Nulla dan-
tur certa
Pathogno-
monica
ſigna,
quibus da-
ma a Phil-
tris excita-
ta ab aliis
morborum
cauſis diſ-
tinguere
poſſumus.

cet uentriculi ardore, cardialgia, anxietate & delirio, nec non priapismo & uehementi partium genitalium titillatione & pruritu corripitur, indicium de philtri propinatione formari potest. Conf. FRID. HOFFMANNVS *Medic. Consultatoria Dec. 3. Caf. 8. de falsa Philtri imputatione p. 143.* VALENTINVS *Corp. Iuris Med. Legal. Part. 1. Sect. 3. Caf. 20. p. 120. usque ad p. 128.* CAROLVS MYSITANVS *Operibus Trut. Med. lib. 1. cap. 24. p. m. 81.* His tamen minime contentus esse debet lurre Consultus & Medicus, multo minus credat, Delirium sine febre esse Pathognomonicum atque essentiale dati signum Philtri, ut WIERVS *de Veneficiis lib. 3. p. m. 382.* SCHENCKIUS *Obs. 30. l. 31.* SENNERTVS *lib. 1. Prax. Part. 2. c. 10.* atque ETTMULLERVS *Disp. de morfu Venen. uiperæ,* asserunt, sed ulterior adhuc instituenta inquisitio, certiorque huius notitia a persona suspecta tam astuta, quam ui accersenda. Quando igitur de his certi simus, ad medelam properandum. Optima uero, tam in praecauendis, quam curandis, quae philtra inducunt assumta, malis, remedia, Emetica, in principio praesertim philtri propinati atque adhuc in uentriculo & primis uis haerentis usurpanda. *Perinde autem erit,* ut loquitur CHR. IOH. LANGIUS *Op. M. P. 2. c. 19. p. m. 125. siue Mercurio uitæ id praesiteris, de quo LANGIUS in Miscell. habet experimentum, seu infusione croci ex RVLANDI consilio, Cur. Empyr. Cent. 5. obs. 91. uel ex uirriolo, conf. FABER Cur. 49. siue ex auro uitæ KEGLERI, conf. SENNERTVS Part. 3. S. 3. p. 4. siue urina equina calida, ad imitationem SALMVTHI, siue aliis, Sale uidelicet emetico uitrioli, tartaro emetico, Ipecacuanna; omnia enim prorsus idem effectus sequitur.* Enim uero ego maximo-

Ad omnes
sedulo cir-
cumstan-
tias in
Philtris
propinatis
respicien-
dum.

ximopere suaferim, ut bene consideremus, quae & solidarum & fluidarum in aegroto, cuius gerimus curam, partium dispositio, quae philtri, si huius notitiam assequi possumus, indoles, & cui praecipue remedio aduersus sit. His rite peractis, ad sic dicta bezoardica, quae specialem ueneni assumti respiciunt qualitatem, progrediendum. HARTMANNVS *Prax. Chymiatr. p. m. 32.* muliebrum puluerem secundinarum ad drachmam unam alteramue, bis per duos dies in spiritu uel aqua theriacali exhibitum, cum uariis emplastris & electuariis, quorum praeparationem dicto uide loco, ualde extollit. Praecipue illis, qui ex accepto philtro atrophiam laborant, lac equinum cum pauillo sachari frequenter sumendum, praestantissimum esse auxilium, idem pariter d. l. asserit. IOANNES AGRICOLA *Comment. in proprium tractat. de Antimon. p. 55.* dicti mineralis Essentiam, Arcanum Antimonii, seu flores huius diaphoreticos p. 147. & Regulum Antimonii p. 297. egregie ad oppugnandum philtorum uirus ualere commemorat. THEOPH. BONNETVS *Sepulchret. lib. 2. Sect. 7. obs. 142. in schol.* non asserit tantum, Nasturtium aquaticum, haud uulgaribus contra philtro uiribus praeditum esse, sed idem etiam pereleganti experimento demonstrat. Huius usum hic quoque cum helleboro nigro approbat Celeberrimus trium Imperatorum Archiater CRATO A CRAFFTHEIM *lib. singul. Epist. Med. 50. 91. 92. 93. 231.* *Experientia, inquit, probatum est, Nasturtium magnam uim contra philtro habere, prodest & hic quoque decoctum hellebori nigri, quod cum aquis cordialibus & alis humorem melancholicum respicientibus, satis felici successu datum est.*

Conuenientia feligenda medicamenta, tum ad corrigenda, tum euacuanda Philtro, sufficientia.

Margaritas praeparatas contra Philtrum ex menstruo mulierum & leporino praeparatum sanguine commendat BORELLVS *Cent. 1. obs. 63.* Singulare atque expertum a se remedium trochiscos de mirrha in aquatici succo nasturtii exhibitos, ad destruendam deleteriam Philtri ex solo muliebri sanguine menstruo confecti uim appellat CAROL. MVSITANVS *Truu. Med. l. 1. c. 14. p. 83.* Vir quidam, recenset ETTMVL-

Observa-
tiones Me-
dicæ idem
probanter.

LERVS, loco Philtri aliquid de sanguine menstruo accepit inscius, unde fit, ut triduo spatio in miram totum corpus intumescat molem, omnesque partes inflentur mirabiliter; propinatur conueniens atque aequalis theriacae ac pulueris cardui benedicti, in dictae aqua herbae quantitas, umbilico uero imponitur dimidia panis recenter ex furno extracti ac theriaca puluereque cardui benedicti repleti pars, ad prouocandum sudorem; Quo quoque oborto tumor cessat, panc liuido & subcoeruleo infecto colore, leuisque conuenientibus illico cedens medicamentis diarrhoea succedit. Ita porro HÖEFFERVS *Hercul. Med. l. 1. c. 7. p. m, 48.* calculum gemmae puluerisatum & cum succo uel aqua Nasturtii propinatum, BLOKWIZIUS *Anat. Samb. tr. 3. c. 33. p. 92.* Sambucum & ex eo parata remedia, KVNRADVS *medull. destill. Part. 2. p. m. 419.* terram illotam in potu datam, & alii alia hic laudant medicamenta, uid. PHIL. GRVLINGIUS *Cur. Med. Cent. 2. obs. 44. Cent. 3. obs. 51. Idem Pr. Med. l. 5. Part. 3. cap. 23.* HENR. ab HEER *Obs. 13.* PH. SALMVTH *Cent. 1. obs. 70.* PETR. MONAVIUS *lib. 7. Epist. 23.* CASP. SCHÖTTVS *Thaumat. Phys. Part. 4. l. 5. Synt. 3. c. 4.* WIERSVS *de praest. Daem. l. 3. c. 37. 38.* M. SCHMUCK *tr. de occult. magnet. morb.*

*morb. RVLANDVS d. l. IOH. FABER curat. 94. SENNER-
TVS d. l.* Nec putet aliquis, uni alteriue remedio,
ceu panaceae philtorum hic esse fidendum; uarium
enim diuersaeque indolis philtorum existit uirus, nunc
partes solidas arrodens atque exulcerans, uel uehe-
mentius constringens atque obstruens, nunc succos
condensans uel resoluens, ut diuersa, quae eorum u-
sum comitantur & sequuntur symptomata, in apricum
deducunt; alii enim exinde febribus ardentibus acu-
tis, alii lentis tabificis afficiuntur; alios diuexat me-
lancholia, alios phrenitis & mania. Imo tam pene-
trans saepe est uirulentum philti miasma, ut non mo-
do in illius, qui idem accepit corpore, atrociam excitet
symptomata, sed pestilentis instar morbi, communi
quasi contagione ulterius serpat, ac, uel per saliuam,
uel alia aliis media communicatum, pari eodem ra-
tione miser excruciet, ut ETTMULLERVS *diff. de mors.
uiper cap. 1. Thes. 5. Op. Med. Vol. II. fol. m. 1665.* de foe-
mina ex accepto philtro maniaca refert, quae Torga-
niae lictorem, ipsam in custodiam ducentem in simi-
lem coniecit morbi calamitatem, morsu brachio pro-
pe axillas inflicto. Maximopere itaque Medico in-
cumbit, ut de qualitate philti exhibiti omnimode
expiscanda, & applicandis dehinc appropriatis reme-
diis, ut pluribus iam in *Nostra Dissertatione de rite per-
quirenda morborum Origine* inculcauimus, sit solli-
citus.

XIV.

Non tantum uero Philtra, ob grauissimos, quos cor-
pori inducunt morbos, sed ob nefandam quoque

Sortilegia
Philtorum
praepara-
tione & usu
in-
commissa.

impieratem, blasphemias & superstitiones magicas penitus abominanda & damnanda, conf. GALENVS *lib. 10. de Simpl. Fac.* Sic tradunt RODERICVS A CASTRO *l. c. p. 218.* GIRLANDVS *de Sortileg. qu. 12. n. 23. part. 1. tom. 2. p. 384.* THOMAS *in Tr. 99. p. 1. qu. 10. uers. 9. sub tit. de Mirac.* quod nonnulli tanta scateant improbitate, ut accepta embryonum in utero mortuorum, atque ante destinatum tempus exclusorum cute, hanc sub nomine chartae uirgineae, nunc rotunda, nunc quadrangulari usurpent forma, eidemque varia inferant uerba u. g. ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰατρος, ἅγιος ἀθάνατος. Imo ipsam hostiam consecratam aliasque res baptizatas & consecratas, ut MATTH. BERLICHIVS *Conclus. Pract. 5. part. 4. n. 65. p. 50.* PET. GREG. THOLOSA NVS *Syntagm. Jur. uniuers. l. 34. c. 12. n. 4. p. 672.* GIRLANDVS *lib. cit. qu. 3. n. 16. p. 338.* testantur, ad detestanda sua facinora adhibent. Et refert CHR. LVDOV. DIETHERRVS *Continuat. Thes. Besold. p. 374. sub Lit. L. n. 38.* Paduae & Venetiis quondam spiritus familiares publice uenales, nunc annulo, nunc globulo inclusos expositos fuisse, eodemque nomine uenditos, ut possessorem doctum, diuitem, splendidum, & imprimis foemineo gratum acceptumque sexui redderent, ac Philtri instar amorem conciliarent dulcissimum. Optima dehinc ad coercenda tam nefaria facinora Constantini Imperatoris est sententia, quam ad Bassum urbis praefectum rescripsit, eorum nempe esse puniendam & seuerissimis uindicandam malitiam legibus, qui magicis accincti artibus, aut contra salutem hominum moliri, aut pudicos animos ad libidinem deflexisse deteguntur, conf. HENNELIVS ab HENNENFELD *l. d. cap. 21.*

p. 166.

Quae fortilegis sit decreta in Iure-Consultorum foro poena.

p. 160. Atque eos, qui incantamentis & magicis artibus, absque foedere Diaboli, usi fuerunt, gladio puniendos esse, BERLICHIVS P. 4. Concl. 5. n. 65. FARINAC. part. 5. Crim. qu. 122. n. 115. & sq. BESOLDVS Thesaur. Pract. adduct. sub Voc. Liebräncklein n. 58. p. 592. asserunt. Cum itaque talem mereantur mercedem, qui ad mutuam conciliandum amorem, absque facto cum Diabolo foedere magicis artibus utentes fortilegium commiserunt, poenae certe rigorem in illis intendendum esse, facile apparet, qui ad hoc praestandum foedus cum cacodaemone, (si modo enunciatis earum, quas vulgus sagas appellat, fidendum,) inierunt. Huc sententia a Scabinis Lipsiensibus Mens. Nou. Ao. 1661. ad consultationem ciuitatis Imperialis Muhlhausen lata referenda, qua illi foeminae, ignis, quo uiua comburenda esset, poenam dictarunt, quia, ut ipsa, (nescio an ui ueritatis, uel doloris & melancholiae compulsa) confessa est, cum cacodaemone foedus faciens ab eodem baptizata fuerit, deinde coitum cum eodem celebrans, animalculum fuco non absimile pepererit, quo tandem in puluerem redacto nigrum, philtri loco ad irretiendos atque alliciendos iuuenes & mares usa fuerit.

XVI.

Ita alias haud pauci e Magnifico Jure Consultorum ordine, cum SALMVTHO ad Guidon. Panciroll. Rer. Memorab. lib. 1. p. 450. PAVLO CHIRLANDO in tr. de Sortileg. GOEHAUS part. 1. Peric. Acad. 2. qu. 15. p. 52. ECKOLT ad tit. de stat. hom. §. 4. JOH. DAMHOVD in Pr. crim. c. 61. SPECKHAN. Op. Jur. Pol. Hist. Med. Cent. 3. Quae in genere Philtra exhibentibus sit statuta poena.

G

Class.



Class. 2. qu. 5. n. n. 2. & pluribus aliis, quos allegant
 CARPZOVIVS Pr. nou. crim. Part. 1. qu. 21. p. 88. & SIMON
 diff. cit. ib. 43. p. 666. secundum Corneliam, Tit.
 Insti. d. Publ. Jud. §. 5. & CALLISTRATI legem, Digest.
 lib. 48. Tit. 19. leg. 28. cuius propinanti philtum, siue sit
 magicum, siue naturale, ex cuius usu alter moritur,
 capitis adiudicant poenam. In quo sequentia presse
 sequuntur uerba, quae extant *libris βασιλικών, L. 60. l. 51.*
l. 38. §. 5. & desumpta sunt, ex lib. 5. Sentent. PAVLLI J. C.

Capitis
 poena a
 quibusdam
 dicitur,
 si quis
 ex philtro
 moriatur
 accepto.

ὁ δὲ δακνὸς πόμα πρὸς Φίλτρον, ἢ ἀμβροτῆριος, κὲν χωρὶς
 δόλου, εὐτελής μὲν ὡν μεταλλάσσεται, τιμὸς δὲ ἐξορίζεται
 μετὰ μερικῆς δημύσεως· εἰ δὲ ἀπέθανεν ὁ πίων, ἐξ αὐ-
 τῶν τιμωρεῖται. Praecipuae uero illorum rationes sunt,
 quod philtum propinans, diuinas humanasque a Prin-
 cipe constitutas, quas nouit, uel nosse debet, leges ui-
 olet, deinde quod ipseiatim philtum, causa rei illicitae,
 illicitique amoris conciliandi, & pudicos animos
 corrumpendi propinetur, ac idem postea, ex uolentis,
 uenenatis, atque intoxicatis pharmacis, uoluntatem
 & iudicium hominis perturbantibus, peruertentibus,
 furorem concitantibus, & uitae periculum afferentibus
 conficiatur; denique quod non eius solum, qui philtum
 accepit, mortem inducat, sed αὐτοχειρῶς & pluribus
 homicidiis, ut ex BORELLO demonstrauit, causam, sine qua
 non, praebet, iste uero, qui causam mortis dedit, iuxta
 allegatam superius legem Corneliam, de homicidio semper
 teneatur. Dissentit uero ab his cum haud exigua Jure
 Consultorum parte CARPZOVIVS lib. & loc. cit. asserens:
 quod perquam durum sit & crudele, dolo uacantem ullo
 in crimine, uita priuari, secundum TIRAQVELL. de poen. temper.
 causi.

caus. 14. numer. 5. tum, quod in delictis propositum & intentio delinquentis maximopere sit spectanda, philtra uero, non nocendi animo, sed reciprocum conciliandi amorem exhibeantur. Nec ipse dubitauerim ordinariae mitigationem poenae locum habere, si praecipuae adsint circumstantiae, pro quarum uarietate, iudicisque fauore & genio, modo mitior, modo grauior fertur sententia. Sic etenim primum, si is, qui philtrum exhibuit adhuc sit minorennis, commiseratione aetatis, iuxta lib. 37. §. 1. ff. de minor. Ord. Crim. Car. art. 179. Jul. Clar. in Pract. §. ult. qu. 60. n. 3. deinde, si idem ob uehementiam amoris, summo melancholiae laboret gradu atque amentia, secundum ZACHIAM Quaes. Med. Legal. Tom. I. lib. 2. tit. 1. quaes. 10. de Amant. p. 134. & seqq. PETR. HEIG. P. 2. qu. 38. n. 60. CLAVD. BERTAZZ. in addit. ad BARTHOL. BERTAZZ. consil. 228. u. 5. SFORT. Odd. conf. 93. n. 25. CARPZOV. Pr. Crim. Part. 3. pu. 145. n. 53. p. 325. Tum, si tutius & mitius fuit exhibitum philtrum, nec idem ipse conficiens aliorum propinauit persuasione. Postea, si philtrum praebens, illico poenitentia ductus, quid factum sit, indicet, ut cito antidotus exhiberi possit. uid. PETR. THEODOR. in Colleg. Crim. Disp. 10. th. 4. lit. Q. ANDR. TIRAQVELL. de poen. temper. caus. 30. n. 1. FOLLER in Pract. Crim. uerb. & si consuebuntur Part. 1. n. 82. AEGID. BOSS. in tit. de conuict. n. 61. Denique, si quis uehementi, eaque naturali affligitur salacitate, ex luxuriantibus numero arteriis spermaticis & testiculis oborta, nullisque, nisi illata corpori iniuria & noxa remediis curanda iuxta thes. 10. Postremo, si coniux coniugi mero ductus amore, ad intendendam reciprocam amicitiam,

Dicta poena hic ab acquitate aliena.

Circumstantiarum praesertim habenda ratio.

philtrum propinet, ut de Lucila superius commemoratum. conf. CARPZOVIUS *Pr. Crim. Part. 1. qu. 21. n. 22. p. 89.* Haec perpendens Carolus IV. Imperator, delictum, quod erga eundem propria eius coniux amoris compulsa feruore, philtrum perquam noxium propinando, commiserat, ignouit. His pariter commoti rationibus Scabini Lipsienses, foeminam, quae deleterium marito suo philtrum propinauerat, & iuramento, se non alio idem fecisse animo, quam ad incitandum coniugalem amorem, obtinuerat, ab ulteriori, praeter carcerem, in quo iam per septimanas quinque detenta fuerat, poena absoluerunt. uid. CARPZOVIUS *lib. & loc. cit.* In quo certe secuti uidentur Areopagitas, qui sententia sua mulierem de Amatorio siue desiderii poculo, ut FLACCVS loquitur, quo maritus extinctus erat, accusatam, ab omni liberarunt poena; διότι, ut ratiocinatur ARISTOTELES *magn. Moral. l. 1. c. 17.* ἐκ ἐκ πονηρίας, ἔδωκε μὲν γὰρ Φιλίαν, δήμεμα δὲ τέτθ.

XVII.

Corneliae
Limitatio
Legis.

Ab aequitate utique, quae in iudicando tantopere depraeudicatur, hic mihi alienus uidetur dictae Legis Corneliae rigor, ad eos, qui philtia propinant, minime semper extendendus, dum ipsa lex iubeat ad delinquentis mentem respicere; & dehinc illi, qui uenena exhibent, non tam ob uim uenenorum deleteriam puniuntur, sed maximopere ob animum, quem habuerunt, occidendi. Constat praeterea, & plurium Medicorum ratiociniis atque experimentis satis superque cui-

euietum est, nulla dari uenena, quae absolute & per se semper inferant mortem. Deinceps Venena duplicis statuuntur generis, improprie & proprie sic dicta; posteriora perniciosiora, priora mitiora sunt, atque ad haec quoque referuntur philtrea. conf. TEICHMEYERVS *Inst. Med. Legal. cap. 20. qu. 1. p. 161. 162.* Accedit his, quod quidam asserant, reperiri Philtrea, quae nullam inferant noxam, sed amorem inducant castum & sincerum, uid. CAROL. MUSITANVS *Trut. Med. l. 1. c. 14. p. m. 82.* Talia hinc philtrea ceu maxime tuta, licita, & proficua commendantur, ut a BEGVINO *l. c.* aqua e sanguine humano destillata, a FRID. HOFFMANNO *dict. Diff.* Saliua, ab HELMONTIO linteum primo menstruo sanguine tinctum, uinoque inditum, & a CLAVDERO plura alia *diff. de philtreis.* Vbi uero Medici contrarias & dubias fouent cogitationes atque ambigue loquuntur, extraordinaria, eaque mitior dictatur poena BOSS. *tit. de delict. p. 2. n. 78. & p. 228.* Haec attempta secum cura perpendisse uidetur FR. RIPA, qui *tr. Pest. C. de remed. ad cur. pest. fol. 33. n. 70. per leg. 3. §. 1. ad leg. Cornel. de Sicar.* haec tenus dicta sequentibus usus confirmat: *Qui poculum amatorium libidinis causa dedit, ex quo mulier, quae illud bibit, decessit, relegetur, non igitur poena legis Corneliae ferietur.* Et hoc eo magis, cum unanimi Iure Consulti consensu passim in suis libris moneant: interpretatione molliendas potius esse poenas, quam exasperandas; quod & suo iam sensit tempore, suoque confirmauit assensu Orator ille antiquus, ANTIPHON, inquit: *ἂ δέοι τι ἀμώρτην, τὸ ἀδίκως ἀπολύσαι ὀσιώτερον, ἢ τὸ ἀδίκως ἀπολέσαι, τὸ μὲν γὰρ ἀμώρτημοὶ ἐστὶ, τὸ δὲ ἀδίκως ἀποκτείναι, ἀσέβημα.*

βημα. Quod reliquum est, ipse usus in hodierno iure Consulorum foro huius sententiae acuitatem & ueritatem confirmat. Ita, ut exemplum in promptu positum rei robur addat, Scabini Lipsienses, tantummodo relegationem ancillae, ob exhibitum philtrum, ex crinibus atque unguibus pani inclusis constans, ex quo idem in morbum incidit, decreuerunt, conf. CARPZOVIUS *lib. & loc. cit.*

XVIII.

Corneliae
Rigor Le-
gis quando
hic, inue-
niat lo-
cum.

Minime autem haec eum afferuntur in finem, minimeque nostra est opinio, quod omnes generatim, qui philtra propinant, poenae, quam Lex Cornelia decernit, rigore immunes esse debeant. Decet enim & hic haud raro laudabilem CATONIS seueritatem imitari, qui Magistratum sedulo exhortans, ut duris delinquentes legesque uiolantes poenis coercerent, dicebat, hoc non facientem lapidibus interimendum esse, innuens: illos de Republica pessime mereri, qui improba malaque facinora non seuerè puniendo ad scelerum licentiam inuitent improbos. Est idem pariter consilium LYSIAE *oration* in ALCIBIADEM aciei desertorem, monentis: μήτε ἔλεον, μήτε συγγνώμην, μήτε χάριν μηδεμίαν, χρῆ περὶ πλείονος ποιῆσαι τῶν νόμων κεμένων. Longe alia igitur uia, quam thesi antecedente laudauimus, incedendum, quando circumstantiarum haud bonas notae multitudo ipsum delictum exasperant. Hac ratione, si annorum adfit maturitas, sanoque praeditus homo intellectu, ex mera malitia & libidine, philtrum, idque ualde periculosum &

& uenenatum, uel penitus cum imploratione cacodaemonis, & magicis artibus coniunctum, de quo thesi decima tertia dictum, confecit & propinauit, atque animaduertens deinde, alterum lethali inde laborare morbo, rem gestam enunciando misere decumbenti non succurrit, ut hoc modo ob ignoratam morbi originem, genuina atque appropriata medicina afferri non possit, atque aegrotus perire debeat, rigor poenae erit intendendus. Ita fustigationem cum perpetua relegatione fuisse alicui foeminae dictatam, quae magicis artibus ad conciliandum alicuius amorem usata fuerat, DAN. MOLLER *ad Const. Elect. Aug. 2. n. 6. P. 4.* refert. Pariter non est lenitati locus, sed seueritatem res ipsa flagitat, quando caelebs, alterius coniugi, ob adulterinum, quem affectat, congressum; ac hoc eo magis, quando plane maritus propria gaudens uxore, alterius uxori, & uice uersa, philtrum exhibet, dum duplex hac ratione meditatur adulterium. Seuerior & durior similiter dictanda sententia, si uilis abiectaque homo fortis, Principis, uel alius in maiori dignitatis gradu collocati filiae, amatorium remedium praebet. Porro, quando quis non semel, sed saepius idem peregit facinus, & pluribus attulit noxam, uel penitus mortem. Ac quis omnes potest enumerare circumstantias, quae saepius occurrunt. Imo, quis omnibus dubiis in ea opinionum diuersitate occurrentibus ualet satisfacere; ut enim inter se discrepant studia atque ingenia, uel libere iudicantia, uel praeconceptis occupata opinionibus, ita etiam haud raro in una eademque re, maxime inter se dissimiles

Aucto no-
uis delicto
facinoribus
poena in-
tendenda.

a iu-

a iudiciis feruntur sententiae, uti cuius iuris Con-
sultorum libros atque acta iudicialia euoluenti haud
ignotum esse potest. Iudicis igitur, ut in aliis omni-
bus, sic etiam in his, de quibus iam sermo, erit of-
ficium, ut talem, qualem haud illaesa suffragium
mentis, desiderat, poenam decernat, nec nimio ri-
gore, nec nimia indulgentia delectetur, sed media
incedens via seueritatem lenitate temperet, ne sum-
mum ius summa fiat iniuria, atque Aequitas,
suum, quem efflagitat,
assequatur

F I N E M.



ULB Halle

004 057 635

3

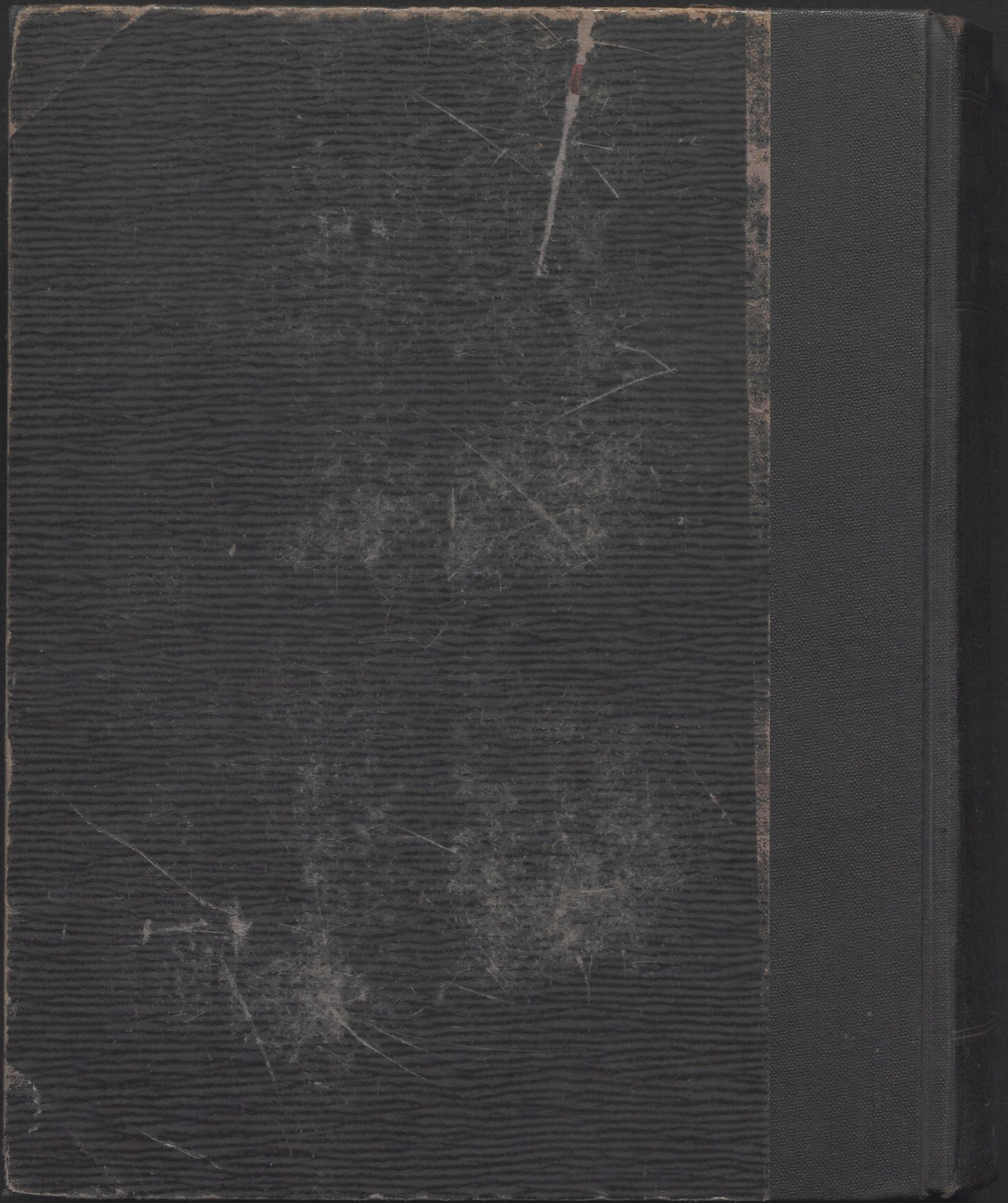


1018

f

Sb.





Q. D. B. V. 1726 28
DISSERTATIO MEDICO-IVRIDICA
DE 26

PHILTRIS

RITE

EXAMINANDIS ET DIIVDICANDIS

Siebes =

Q.
PRA
CHRISTIAN
STENT

TORG
PHILOSOPHIAE ET I
NEC NON FACI
IN ACADEMIA
ASS

DIE DECEMBRIS XV
ERVDITORVM EXI
IOANNES FRIDE

VITTE
LIBERAL. AR
ET I. V. CA

VITTEMBERGAE LITER

